

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Televizní produkce a předškolní dítě

Vypracoval: Marie Plchová
Vedoucí práce: Mgr. Eva Svobodová

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 8. července 2019

Marie Plchová

Chtěla bych poděkovat zejména vedoucí mé bakalářské práce paní magistře Evě Svobodové za její laskavou pomoc a odborné vedení. Dále bych chtěla ocenit pomoc, podporu a toleranci mé rodiny při psaní práce a v neposlední řadě chci poděkovat dětem a pedagogickým pracovníkům ZŠ a MŠ T. G. M. České Budějovice a ZŠ a MŠ Rudolfov za vstřícnost a ochotu spolupracovat na výzkumu.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá televizní a filmovou produkcí pro předškolní dítě. Práce se skládá z části teoretické a části praktické. Teoretická část se věnuje historii a žánrům televizní a filmové tvorby pro nejmenší diváky, stručně vysvětluje počátky filmu a televize a obsahuje základní informace z filmové a televizní teorie. V praktické části jsou uvedeny záznamy z měsíčního pozorování programové nabídky pořadů pro děti na veřejně dostupných televizních stanicích. Na základě nashromážděných dat bylo realizováno dotazníkové šetření u 30 předškolních dětí ve věku 5 - 7 let a to jak z hlediska sledovanosti, tak z hlediska oblíbenosti. Výsledky dotazníkového šetření z obou pohledů jsou podrobeny důkladné analýze. Hlavním cílem práce je zjištění edukačních přínosů a rizikových vlivů u dětmi nejsledovanějších pořadů a zmapování, které pořady děti v předškolním věku nejvíce vyhledávají a co se jim na nich líbí.

Klíčová slova: televize a dítě, edukační přínos televize, rizikový vliv televize, oblíbené pořady, dětský film, animovaný film, televizní pořad

ABSTRACT

This bachelor's thesis deals with the subject of television and film production for preschool children. The thesis has got two parts - a theoretical and a practical part. The variety of genres and the history of the television and film production for the youngest viewers are described in that theoretical section where the beginning of the film and the television is briefly explained too. The basic information concerning the film and television theory is also included in this section. In the practical part of the thesis, there is evidence based on a one-month observation of a children's broadcast offer on publicly free TV stations. A questionnaire, which was prepared on this way collected data, is also attached. It is focused on viewer ratings as well as the popularity of programs among children. Thirty preschool children aged 5 to 7 responded to it and the results are carefully analysed in detail. One of the main goals of the thesis is finding out the educational benefits and risk impacts of the most watched programs by preschool children. The next main aim is to find out which programs children prefer to watch and what they like about them.

Keywords: television and child, the educational benefit of television, risk impact of television, favourite shows, children's film, animated film, TV broadcasts.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 FILMOVÉ A TELEVIZNÍ UMĚNÍ	9
1.1 Počátky kinematografie ve světě a u nás	9
1.2 Vznik televize, její vývoj a specifika.....	10
1.3 Výrazové prostředky filmu a televize	11
1.3.1 Filmová řeč	11
1.3.2 Filmová forma a styl	12
1.3.3 Filmové a televizní žánry pro děti.....	12
1.4 Filmová a televizní produkce pro děti	14
1.4.1 Animovaný film.....	14
1.4.1.1 Základní techniky animace.....	14
1.4.1.2 Žánry animovaného filmu pro děti	15
1.4.1.3 Historie a současnost v ČR	16
1.4.1.4 Nejznámější studia v zahraničí.	18
1.4.2 Historie filmové pohádky	20
1.4.3 Historie dětského filmu.....	21
1.4.4 Rodinné filmy a vývoj po roce 1989	21
1.4.5 Historie televizní tvorby pro děti.....	22
1.4.5.1 Televizní pořady pro děti.....	22
1.4.5.2 Televizní film a seriál pro děti.....	24
1.4.5.3 Současnost.....	25
2 PŘÍNOSY A RIZIKA SLEDOVÁNÍ TELEVIZE DĚTMI	26
2.1 Přínosy	26
2.2 Rizika	27
PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	28
4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	28
5 CELKOVÁ VÝZKUMNÁ STRATEGIE A POSTUP	28
5.1 Pozorování dětských pořadů na televizních stanicích	30

5.1.1	Stanice Nova.....	31
5.1.2	Stanice Prima.....	31
5.1.3	Stanice Barrandov.....	32
5.1.4	Stanice ČT.....	33
5.2	Rozdělení pořadů do žánrových kategorií.....	35
6	VÝSLEDKY.....	37
6.1	Charakteristika respondentů.....	37
6.2	Dotazníkové šetření.....	37
6.2.1	Dotazník část první – přehled sledovanosti pořadů.....	37
6.2.2	Dotazník část druhá – oblíbené pořady.....	40
6.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	42
6.3.1	První část dotazníku – sledovanost.....	42
6.3.1.1	<i>Nejsledovanější pořady jejich edukační přínos a rizikové vlivy.....</i>	<i>42</i>
6.3.2	Druhá část dotazníku – oblíbené pořady.....	52
6.3.3	Odpovědi na výzkumné otázky.....	52
7	DISKUZE.....	59
8	ZÁVĚR.....	61
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	63
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Předmětem bakalářské práce je televizní produkce ve vztahu k předškolnímu dítěti a to především z hlediska edukačních přínosů a škodlivých vlivů nejvíce sledovaných pořadů. Dále se zaměřuje na vytyčení spektra oblíbených pořadů a důvodů, pro které je děti preferují.

Toto téma jsem si zvolila zejména z osobního zájmu o filmovou a televizní tvorbu pro dětské publikum. První pohnutkou bylo zjistit, zdali děti sledují kvalitní a hodnotné snímky, které by kultivovaly jejich osobnost, měly nějaký výchovně vzdělávací potenciál nebo byly alespoň kvalitní zábavou bez zbytečné hlouposti či agrese.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části jsou nastíněny počátky filmového umění a nástup televizního vysílání. Jsou zde zmapovány nejvýraznější počiny z historie dětské kinematografie v hraném i animovaném filmu, specifika televizních pořadů určených dětem a průřez tvorby Československé a posléze České televize. Teorie také poukazuje na přínosy a rizika sledování televize dětmi.

Praktická část ilustruje průběh a výsledky výzkumu, který je založen na hledání odpovědí na výzkumné otázky a analýzu sledovanosti a edukačních přínosů či rizik nejfrekventovanějších pořadů. Dle potřeb byl výzkum sestaven z měsíčního pozorování dětských pořadů na veřejně dostupných televizních stanicích (Česká televize, Nova, Prima, Barrandov) a dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření se uskutečnilo s 30 předškolními dětmi ve věku 5 – 7 let ve dvou mateřských školách.

V diskuzi je polemika o aspektech, které výzkum odkryl. Závěr práce předkládá shrnutí a stanoviska, ke kterým jsem došla.

TEORETICKÁ ČÁST

1 FILMOVÉ A TELEVIZNÍ UMĚNÍ

1.1 Počátky kinematografie ve světě a u nás

Jak uvádí Bergan (2008) tak počátky kinematografie ve světě se datují koncem 19. století ve Francii. Roku 1895 zde vynalezli bratři Auguste a Louis Lumièrovi přístroj zvaný cinématographe (kinematograf). Na počátku 20. století začal film vzkvétat. Těž vznikají první produkční studia kreslených filmů. Vyrábějí desetiminutové snímky, které doplňovaly programy kin. Na konci 20. let se rodí první ozvučené filmy.

Do českých měst dorazil putovní kinematograf roku 1896. Prvním českým filmařem a kameramanem byl Ing. Jan Kříženecký (Český kinematograf Počátky filmového průmyslu 1896-1930, 2016).

Jak uvádí Suchý (1990, s. 124) důležitými milníky pro českou kinematografii je rok 1933, kdy byl zahájen provoz ateliérů AB na Barrandově a roku 1936 začíná pracovat filmový ateliér FAB (Filmové ateliéry Baťa) ve Zlíně později Filmové studio Gottwaldov, který se zabýval tvorbou pro děti a mládež.

Bergan (2008) se zmiňuje o tom, že během 2. světové války Barrandovské ateliéry zabrali Němci, což zbrzdilo pokrok v oblasti filmové tvorby. Další zbrzdění pokroku následovalo po roce 1968, kdy u nás proběhla ruská invaze.

Ptáček (2000) píše o situaci po roce 1989. Do roku 1989 byla kinematografie znárodněna, a tudíž se kontroloval ideologický obsah děl. Na druhou stranu filmaři měli jistotu práce a přísun peněz od státu. Po roce 1989 v Čechách klesla státní finanční podpora filmu. Zřídil se Fond na podporu české kinematografie, vznikají soukromé produkční společnosti a z velké části se na výrobě filmů podílí veřejnoprávní Česká televize. Klesá návštěvnost kin, kvůli vzrůstajícím cenám lístků. Film si hledá nové cesty, ale se svobodou projevu přichází i velká míra zodpovědnosti, s níž se někteří tvůrci poprali lépe jiní hůře.

1.2 Vznik televize, její vývoj a specifika

Forman (1970) hovoří o počátcích televizního média, které započalo svoji existenci před 2. světovou válkou na rozhlasové výstavě v Berlíně. K velkému rozmachu však došlo až po válce, kdy začínají vznikat první televizní studia. Zpočátku měly představy o televizi ryze technický charakter – přenášení pohyblivých obrazů na dálku, ale už tehdy bylo předpovídáno, že její vývoj není zdaleka u konce.

Podle informací z oficiálního webového portálu České televize byla první naší televizní stanicí ČST (Československá televize). Oficiálně ČST vznikla v roce 1959. Pravidelné vysílání začalo již v roce 1954 ze Studia Praha. Působnost ČST se postupem let rozšiřovala i do dalších měst – Brno, Ostrava, Košice, Bratislava. Její fungování do roku 1989 tvrdě ovlivňovalo období normalizace. Po pádu komunistického režimu se 31. 12. 1992 rozpadla Československá federace a spolu s ní zanikla i ČST. V roce 1992 vznikla veřejnoprávní Česká televize. Do konce roku souběžně fungovala a spolupracovala s ČST. Po roce 1993 se ČT dále rozvíjí, prožívá své horší i lepší časy. V současné době vysílá ČT na šesti televizních programech: plnoformátové ČT1 a ČT2, zpravodajský ČT24, sportovní ČT sport, dětský ČT :D a kulturní ČT art (Česká televize, ©1996–2019).

Mimo veřejnoprávní České televize u nás v dnešní době fungují i televize soukromé Skupina Nova, Společnost FTV Prima, Óčko a TV Barrandov. Z toho první tři jsou členy AKTV (Asociace komerčních televizí) hájící, podporující a prosazující zájmy komerčních televizí (AKTV, ©2018).

Orlebar (2012, s. 30) píše o veřejném vysílání, že je nástrojem přenosu informací o společnosti a největší význam vidí ve zpravodajství, které by mělo být nestranné a přesné.

Dle oficiálního webového portálu televize Nova, vznikla TV Nova v roce 1994. Prošla velkými proměnami a v dnešní době vysílá na osmi televizních stanicích. Pět z nich je volně šířených Nova, Nova Cinema, Nova Action, Nova 2 a Nova Gold a tři jsou na placených kanálech - sportovní stanice Nova Sport 1, Nova Sport 2 a mezinárodní stanice Nova International. Dále působí na několika webových portálech (Nova Group, ©2019).

Vysílání FTV Prima začalo roku 1993. Dnes vysílá na šesti volně šířených televizních stanicích. Plnoformátová TV Prima, kanál pro mladé muže Prima COOL, kanál odpočinkových programů pro ženy Prima LOVE, dokumentární kanál Prima ZOOM, filmový kanál Prima MAX, Prima KRIMI a má jeden kanál s posunutým programem Prima +1 pro zákazníky Skylinku a UPC. Dále spravuje své webové portály (FTV Prima, ©2003–2019).

Televize Óčko je naší první hudební televizí vysílající od roku 2002. Jejím hlavním zaměřením je hudba a moderní styl. Cílovou diváckou skupinou jsou teenageři a mladí lidé do 39 (Óčko, [b. r.]).

Televize Barrandov vysílá na čtyřech kanálech TV Barrandov, Kino Barrandov, Krimi Barrandov a Barrandov News (TV Barrandov, [b. r.]).

Reifová (2004, s. 260) popisuje televizi jako jedno z odvětví mediálního průmyslu, který se zabývá výrobou a distribucí televizního vysílání.

Orlebar (2012) specifikuje ve své knize televizní médium. Televize má vlastní studia a podle analýzy publika tvoří televizní program. Programová schémata se plánují s ohledem na zaměření publika, organizaci času rodin a na tom, jak a kdy lidé sledují televizi. Námětový a obsahový rozsah televizí je velice rozmanitý. Na prvním místě je zpravodajství. Pak televize vytvářejí různé dokumenty, zábavné či výchovně vzdělávací pořady, seriály, reality show. Do programu se dále vřazují filmy a reklamy

1.3 Výrazové prostředky filmu a televize

Na úvod je nutno říci, že výrazové prostředky filmu a televize jsou v podstatě totožné. Filmový a televizní obraz se liší svým technickým zpracováním. Televize nastoupila v době, když už film byl ve svém rozkvětu a přejala ve velkém jeho výrazových prostředků. Nelze jí upírat pokrok v oblasti technologické. Přínosem je bezesporu možnost živého vysílání, a to dodnes hlavně pro zpravodajské vysílání. I přes odlišnost technologických postupů se však obě média vyjadřují stejně (Forman, 1970).

1.3.1 Filmová řeč

Jak definuje Forman (1970) tak specifickým výrazovým prostředkem filmu tzv. **filmovou řečí** je sled záběru. Hovoří o tom takto:

„Sled zvukových záběrů, vzájemně diferencovaných svou délkou, velikostí a vnitřním obsahem, je hlavním výrazovým prostředkem filmu, onou řečí filmu, ve své univerzálnosti použití tak podobné lidské řeči, a přitom tak odlišné vůbec od všech dosud známých výrazových prostředků umění.“

1.3.2 Filmová forma a styl

Bordwell a Thompsonová (2011) uvádí že filmová forma a filmový styl nemohou stát odděleně, obě složky jsou na sobě závislé a působí jeden na druhého. Film stejně jako každé umění působí na naše emoce, smysly a myšlení. Podněty, které od umění dostáváme v nás utvářejí specifická očekávání, na základě kterých posléze prožíváme strach, napětí nebo radost. Zmiňovaní autoři píší o **filmové formě** toto:

„Forma je specifický systém uspořádaných vztahů, které v uměleckém díle rozpoznáváme.“ (s. 107)

Bordwell a Thompsonová (2011) vysvětlují, že pro porozumění formě jakéhokoliv druhu umění, potřebujeme znát prostředky, kterých toto umění využívá. **Filmový styl** je způsob, jakým se tyto prostředky využívají. Prostředky filmového média jsou mizanscéna, obraz kamery, střih a zvuk. Mizanscéna je vše, co můžeme spatřit v každém jednom záběru: prostředí, osvětlení, kostýmy a chování postav. Obraz kamery je způsob, jakým se mizanscéna natočí: délka a velikost záběru. Střih je kompilát jednotlivých obrazů esteticky, logicky a dějově na sebe navazujících. Zvuk se ve filmu dělí na mluvené slovo, hudbu a zvukové efekty, jejich vzájemné propojení vyvolává v divácích očekávané pocity. Jako filmový prostředek je asi nejsložitějším mechanismem.

1.3.3 Filmové a televizní žánry pro děti

Slovo **žánr** je francouzského původu a znamená v překladu druh nebo typ. Filmové žánry jsou pak určité typy filmů, které jsou něčím charakteristické například výběrem tématu, způsobem prezentace, technickým zpracováním, filmovými postupy atd. Žánrů je celá řada, jako klasické příklady můžeme uvést western, horror, muzikál, dokument či komedii. Často je problematické zařadit film do jediného žánrů, velká část filmů kombinuje více žánrů (Bordwell a Thompsonová, 2011).

Ptáček (2000) a Dutka (2006) definují žánry dětské kinematografie. Jako základní žánr uvádí **pohádku** (pohádkový příběh) dále **grotesku** a **film pro děti** neboli **dětský film**. Dalšími snímky vhodnými pro všechny věkové kategorie jsou tzv **rodinné filmy**.

Ptáček (2000) charakterizuje **pohádku** takto:

- jednoznačné rozlišení dobra a zla
- dobro vítězí a zlo je potrestáno
- překonávání překážek a zkoušek
- nadpřirozené síly, bytosti či kouzelné předměty
- neurčitost času a místa
- z příběhu plyne morální ponaučení
- archetypy (moudrý král, hloupý Honza...)
- pro českou pohádku je typický humor

Stejný autor definuje i **film pro děti**:

- příběh a jeho zpracování se podřizuje dětské psychice
- hlavní postava bývá vrstevník, se kterým se dětský divák identifikuje (zrcadlí jeho problémy)
- konflikt mezi dětským světem a racionálním světem dospělých
- prvky dobrodružné, pohádkové nebo fantastické

Groteska pracuje s konfliktem charakterů (Tom versus Jerry). Je to domluvená hra pracující s jednoduchou situací vytěženou a dohnanou až do nemožnosti animovaným gagem (komický efekt uměle vytvořený, neexistující v reálném životě) (Dutka, 2006).

Animovaný film je poněkud zvláštním nástrojem filmového umění. Někteří autoři jako třeba Bergan (2008) ho zařazují jako žánr a dívají se na něho hlavně s ohledem na technické zpracování. Jiní jako Bordwell a Thompsonová (2011, s. 493) citují ve své knize slova režiséra Brada Birda, který říká toto:

„Animace není žánr, jde o médium. A animované filmy mohou být jakéhokoliv žánru.“

Chceme-li nějak rozdělit **televizní tvorbu pro děti**, můžeme mluvit o **televizních filmech pro děti**, různých **animovaných** či **hraných seriálech** a **zábavných** nebo **výchovně vzdělávacích pořadech** (Kruml, 2013).

1.4 Filmová a televizní produkce pro děti

Dutka (2006) se vyjadřuje o tom, jak náročné je tvořit pro děti. Nejdůležitější aspekty, na které by měli autoři pomýšlet při psaní, je potřeba dítěte si hrát, hru rozvíjet a pomocí ní se učit a dále uvádí pozitivní citovou výchovu. V souvislosti s tím zmiňuje klasickou pohádku jako zdravý a dobrý nástroj výchovy. Kladní a záporní hrdinové pohádek jasně rozlišují dobro a zlo.

Filmy, co se týká časového rozsahu, jsou buď celovečerní nebo krátké. Přičemž bereme v potaz seriály jako soubory krátkých filmů (Dutka, 2006).

Celovečerní (dlouhometrážní) film má nejméně 63 minut promítací doby. Za krátký (krátkometrážní film) je označován film, který nepřesáhne 20 minut (Bernard, Frýdlová, 1988, s. 113, s. 253).

1.4.1 Animovaný film

Jak uvádí Bordwell a Thompsonová (2011) animovaný film se vytváří natáčením jednotlivých obrazů tzv. okének. Po natočení jednoho obrazu animátor obraz mění a natáčí se další obraz. Takto postupně po jednotlivých okénkách animátoři natočí celý film, kdy musí mít pečlivě naplánovanou každou změnu snímaných objektů, aby docílili při následném promítání iluze, že se dané objekty pohybují.

Dutka (2006, s.12) definuje animaci jako znakovou řeč každého animátora, s jejíž pomocí promlouvá k divákům. Pro jedno pár minutové sdělení musí často vzniknout několik tisíc obrazů a práce na něm zabere i měsíce života.

1.4.1.1 Základní techniky animace

Bordwell a Thompsonová (2011) rozčleňují animovaný film na základě technického provedení na: kreslený film, ploškový film, loutkový film, pixalaci, plastelínovou animaci, rotoskopii, počítačovou animaci a ještě další postupy.

Zmiňovaní autoři popisují **kreslený film jako** je jednu z nejstarších technik. Zpočátku animátoři kreslili na papír každý obraz zvlášť. Práce byla namáhavá a časově náročná, jelikož se neustále překresloval celý obraz včetně postav a prostředí pouze s nepatrnou změnou. Později se přešlo na tzv. ultrafány - obdélníkové celofánové pláty, které se vrství na sebe a pokládají se na neprůsvitné namalované pozadí.

Ploškový film (papírková animace) pracuje s objekty rozdělenými na jednotlivé části (hlava, ruce, tělo, nohy atd.). S těmito prvky se potom před kamerou manipuluje a natáčí se jednotlivé pohybové fáze (Slanina, 2016, s. 6).

Do trojrozměrného animovaného filmu řadíme plastelínovou animaci, loutkový film a pixalaci. **Plastelínová animace** pracuje s hliněnými nebo plastelínovými objekty vytvořené sochaři. Animátoři pak před kamerou jednotlivé objekty ohýbají. **Loutkový film** využívá stejné techniky práce jako plastelínová animace. Loutky a figury jsou zhotovené tak, aby měly ohybatelné části například pomocí drátů nebo kloubů. **Pixalace** je animace zaznamenávající rozfázovaný pohyb živých objektů. Na plátně ho poté vidíme jako trhaný nepřírozený pohyb (Bordwell a Thompsonová 2011).

Rotoskopie vzniká překreslováním okének zachycujících pohyby živých objektů. K této technice se využívá zvláštního stroje zvaného rotoskop (Bordwell a Thompsonová, 2011).

V dnešní době asi nejvíce frekventovanou technologií vytváření animovaných snímků je **počítačová animace**. CGI animace (počítačově generované obrazy) umožňuje výrobu obrazů lišících se v detailech, jejich skládáním se docílují rozpohybování. CGI animace zrychlila a zefektivnila práci i na klasickém kresleném filmu (Bordwell a Thompsonová, 2011).

V některých snímků dochází ke kombinování animovaného a hraného filmu nebo ke kombinaci více technik animace (Bordwell a Thompsonová, 2011).

1.4.1.2 Žánry animovaného filmu pro děti

V animovaném filmu pro děti se využívají zejména tyto dva žánry: **groteska** a **pohádka** či **pohádkový příběh**. Dále vzniká velké množství animovaných seriálů různých žánrů. Pro animovaný film jsou typické dva základní způsoby psaní. První je tzv. **narativně-dramatický** a druhý se označuje jako **hra**. **Narativně-dramatická** forma je charakteristická pro **pohádku** a princip spočívá ve vyprávění příběhu a sází na divákovu vcítění se a spoluprožívání děje. Tento typ klade důraz na propracované charaktery postav a srozumitelný děj se zápletkou. Naproti tomu **hra** je typická pro **grotesku** a krátký animovaný film (Dutka, 2006).

1.4.1.3 Historie a současnost v ČR

Tibitzl (1989) se zmiňuje o počátcích animovaného filmu ve 20. letech a jako průkopníky označuje manželé **Karla Dodala a Hermínu Týrlovou**. Jako příklad jejich práce uvádím film *Všudybylovo dobrodružství*. Kombinovaný snímek dokumentující počátky rozhlasové techniky, na kterém spolu s Dodalovými pracoval výtvarník Jiří Trnka a skladatel Jaroslav Ježek.

Před 2. světovou válkou byl u nás založen AFIT (Ateliér filmových triků), který během války a až do jeho zrušení roku 1944 podléhal nacistickému vedení. Počiny tohoto studia byly spíše pokusné. Přesto z něho vyšlo spousta slavných a talentovaných osobností animovaného filmu (Václav Bedřich, Jiří Brdečka, Božena Mojžíšová aj.) (Tibitzl, 1989).

Vývoj animovaného filmu zásadně ovlivňoval **Filmový ateliér Zlín** a studio **Bratři v triku** (1945) (Dutka, 2006).

- **Bratři v triku**

Studio **Bratři v triku** a jeho logo tři objímající se bratři v triku, které zhotovil výtvarník Zdeněk Miler, vzniklo z bývalého AFITU. Na počátku spjato se jménem Jiřího Trnky, který po roce ze studia odchází a věnuje se své loutkové tvorbě. Jiřího Trnku ve vedoucím postavení vystřídal režisér Eduard Hofman (Tibitzl, 1989).

Pokud chceme dokumentovat filmografii nejvýraznějších autorů, můžeme zmínit tyto umělce (Ptáček 2000; Filmová databáze, ©2003-2019):

Eduard Hofman (režisér, výtvarník, scénárista): *Říkadla* (1949), *Povídání o pejskovi a kočičce* (1950-55), *Stvoření světa* (1958), adaptace *Devatero pohádek* (60. a 70. léta), *O chytré kmotře lišce* (1982), *Pohádky o mašinkách* (1985).

Zdeněk Miler (výtvarník, režisér, scénárista, animátor): *Jak krtek ke kalhotkám přišel* (1957), *O štěňátku* (1960-61), *Krtek a autíčko* (1963), *O cvrčkovi* (1978-79), seriálový cyklus o *Krtkovi* (1965-2002).

Zdeněk Smetana (režisér, výtvarník, animátor, scénárista): *Pohádky z mechu a kapradí* (1966-73), *Rákosníček a hvězdy* (1975), *Malá čarodějnice* (1983), *Kubula a Kuba*

Kubíkula (1986), *Rákosníček a jeho rybník* (1987), *Štaflík a Špagetka* (1989), *O skřítku Racochejlovi* (1997).

Václav Bedřich (režisér, scénárista, výtvarník, animátor): *Pohádky ovčí babičky* (výtvarník Bohumil Šiška, 1966), *Štaflík a Špagetka* (režie, 1969) *O makové panence a motýlu Emanuelovi* (výtvarnice Gabriela Dubská, 1971), *Maxipes Fík* (výtvarníci Jiří Šalamoun a Bohumil Šiška, 1975), *Říkání o víle Amálce* (výtvarníci Václav Bedřich, Bohumil Šiška, 1975), *Bob a Bobek králíci z klobouku* (výtvarníci Vladimír Jiránek, Bohumil Šiška, Václav Bedřich, Miluše Hluchaničová, 1978).

Trio **Miloš Macourek** (scenárista), **Adolf Born** (výtvarník), **Jaroslav Doubrava** (animátor): večerníčkové cykly *Mach a Šebestová* (1976-90) a *Žofka* (1987 a 1995).

- **Filmové ateliéry Zlín**

Zlínské ateliéry jsou spojovány nejvíce se dvěma jmény **Hermína Týrlová** a **Karel Zeman** (Dutka, 2006).

Hermína Týrlová (režisérka, animátorka, výtvarnice, scénáristka) posbírala za svoje loutkové filmy pro děti spoustu tuzemských i mezinárodních ocenění: *Vzpouza hraček* (1946), pohádka *Zlatovláska* (1955), *Uzel na kapesníku* (1958), *Vlněná pohádka* (1964), televizní seriály *Příhody Ferdý Mravence* (1977) a *Z deníku kocoura Modroočka* (1974) (Tibitanzl, 1989).

Karel Zeman (režisér, animátor, výtvarník) je jedním z velikánů na poli filmu. Stejně jako Hermína Týrlová má na svém kontě velké množství ocenění: filmy natočené na motivy románů Julese Verna *Vynález zkázy* (1958), *Ukradená vzducholod'* (1966), *Na kometě* (1970), kde oživil dobové ilustrace z knih a do nich přidal živé herce; dále *Pohádky tisíce a jedné noci* (1974) a *Čarodějův učeň* (1977) (Tibitanzl, 1989).

- **Jiří Trnka**

Tibitanzl (1989) hovoří o tvorbě **Jiřího Trnky**. Trnka dal světu nové, umělecky náročné a objevné pojetí filmu. Poté, co v roce 1946 získal na mezinárodním filmovém festivale v Cannes hlavní cenu za nejlepší animovaný film *Zvířátka a Petrovští* (1946),

začíná se v souvislosti s jeho jménem mluvit o tzv. „české škole animovaného filmu“. Dutka (2006, s.111) charakterizuje Trnkův osobitý umělecký styl:

„...především je to Trnkův zralý a nezaměnitelný výtvarný projev, absence obvyklých situačních gagů a naproti tomu typický lyrický akcent ve vyprávění děje, který ho proslavil a kterého se nikdy nedokázal zbavit.“

Dutka (2006) zmiňuje Trnkův obrovský cit pro práci s filmovou hudbou dodávající jeho filmům to správné vyznění. Zasloužil se o to hlavně skladatel Václav Trojan. Mimo již zmiňovaného oceněného snímku můžeme uvést jeho celovečerní loutkový film *Špalíček* (1947), pohádku *Bajaja* (1949), *O zlaté rybce* (1951) a *Staré pověsti české* (1952).

- **Současnost**

Ptáček (2000) se vyjadřuje k situaci po roce 1989, kdy český animovaný film prochází stádiem nejistoty a nedostatkem finančních prostředků.

Když se díváme po animovaných filmech pro děti najdeme jich poskromnu. Přesto se najdou některé velice zdařilé. Jedním z nich je trilogie celovečerních loutkových filmů *Fimfárum Jana Wericha* (2002), *Fimfárum 2* (2006), *Fimfárum-Do třetice všeho dobrého* (2011) na motivy knihy Jana Wericha režisérů **Vlasty Pospíšilové a Aurela Klimta**. Dále *Kozí příběh-pověsti staré Prahy* (2008), *Kozí příběh se sýrem* (2012) výtvarníka a režiséra **Jana Tománka**. *Autopohádky* (2011) podle knižní předlohy Jana Marka, je kombinovaný snímek sestavený ze čtyř epizod, přičemž každá z nich byla natáčena jiným týmem a jinou technikou (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

Na poli televizních animovaných seriálů je situace o poznání lepší. Vznikají především seriálová pásma pro *Večerníček: Jak Ťuk a Bzuk nechtěli, aby pršelo* (1994), *Broučci* (1997), *Matylda* (2000) *O Kanafáskovi* (2002), oblíbení kutilové *Pat a Mat se vrací* (2002), *Žížaláci* (2009), *Anča a Pepík* (2017) (Filmová databáze, ©2003-2019).

1.4.1.4 Nejznámější studia v zahraničí.

Dutka (2004) mapuje světový animovaný film, který je velice rozmanitý, co země to osobitý styl. Nicméně jeho svět si asi nelze dost dobře představit bez postavy

amerického umělce **Walta Disneyho** a jeho kreslených hrdinů, kteří víceméně zlidověli. Především jeho nejznámější kreslená postavička Mickey Mouse.

Byl to Walt Disney, kdo natočil první zvukový film, první barevný, první celovečerní a jako jeden z prvních začal pomýšlet na animované vyprávění příběhu. Do té doby se točily pouze němé grotesky. Jeho první celovečerní animovaný film *Sněhurka a sedm trpaslíků* vznikl v roce 1937 a tím otevřel bránu do světa pohádek (Dutka, 2004).

„Disneyovým zdrojem inspirace byl sentimentálně pojatý svět pohádek. Chtěl, aby takto ocukrovaný svět v divákovi (i dospělém) vyvolal silné pozitivní prožitky, jaké sám míval coby dítě, když poslouchal matčiny pohádky. A to se mu podařilo.“ (Dutka, 2006, s. 27)

Jachnin (1990) uvádí další snímky z Disneyho filmografie: *Pinocchio* (1940), *Dumbo* (1941), *Bambi* (1942), *Popelka* (1950), *Šípková Růženka* (1959).

Studio Walta Disneyho přežilo do dnešní doby a dál tvoří v duchu odkazu slavného umělce. Dle oficiálního webového portálu Disneyho studia uvádím za posledních 30 let tyto filmy: *Malá mořská víla* (1989), *Kráska a zvíře* (1991), *Aladin* (1992), *Princezna a žabák* (2009), *Na vlásku* (2010), *Ledové království* (2013) a jiné (Disney, ©2019).

Významnými konkurenty Walta Disneyho byli taktéž američtí tvůrci, a to sice studio bratrů **Maxe a Dava Fleischerových**. Jejich seriál *Pepek námořník* vznikl od roku 1935 (Tibitzl, 1989).

Animovaná groteska *Tom a Jerry* je z pera amerických autorů **Josepha Barbera** a **Williama Hanna** (Tibitzl, 1989).

Když zůstaneme u animované grotesky nemůžeme nezmínit ruský seriál *Jen počkej, zajíci!* (1969) autora **Vjačeslava Kotěnočkina**. Seriál o vlku a zajícovi byl oproštěn od drsnosti a surovosti amerických grotesek (Dutka, 2004).

Z francouzské produkce stojí za pozornost rozpohybovaní komiksoví hrdinové **Reného Goscinyho** a **Alberta Uderza**. Celovečerní filmy o mazaném Asterixovi a jeho kamarádovi Obelixovi, kteří mají sílu kvůli kouzelnému lektvaru, se poprvé objevili ve snímku *Asterix a Galové* (1967). Posledním filmem v této řadě je *Asterix a tajemství kouzelného lektvaru* (2018) (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

1.4.2 Historie filmové pohádky

Ptáček (2000, s. 338) se vyjadřuje o rozkvětu české filmové pohádky v 50. letech 19. století. Přesto, že se mnozí režiséři uchýlili k tvorbě pro děti kvůli dobové atmosféře, vzniklo množství kvalitních filmů, i když prošly cenzurou. Pokud se zaměříme na filmografii českých autorů, je možné zmínit tuto tvorbu jednotlivých režisérů a scénáristů (Ptáček, 2000; Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019):

Bořivoj Zeman (režisér, scénárista): *Pyšná princezna* (1952), *Byl jednou jeden král* (1954) titulní roli zde ztvárnil Jan Werich, *Šíleně smutná princezna* (1968), *Honza málem králem* (1976).

Martin Frič (režisér, scénárista): *Dařbuján a Pandrhola* (1959) a veršovaná pohádka *Princezna se zlatou hvězdou na čele* (1959).

Josef Mach (režisér, scénárista): divadelní hra J. Drdy *Hrátky s čertem* (1956).

Václav Vorlíček (režisér, scénárista): *Tři oříšky pro Popelku* (1973), *Jak se budí princezny* (1977), *Princ a Večernice* (1978) a *Rumburak* (1984). V devadesátých letech natočil v koprodukcii s Německem další tři pohádky *Kouzelný měšec* (1996), *Pták Ohnivák* (1997) a *Jezerní královna* (1998) a bez koprodukce vznikl ještě *Král sokolů* (2000).

Hynek Bočan (režisér, scénárista): *S čerty nejsou žerty* (1984).

Antonín Moskalyk (režisér, scénárista): *Třetí princ* (1982).

Zdeněk Troška (režisér, scénárista): *O princezně Jasněnce a létajícím ševci* (1987) *Princezna ze mlejna I. a II.* (1994, 2000), *Z pekla štěstí I. a II.* (1999, 2001), *Nejkrásnější hádanka* (2008), *Čertova nevěsta* (2011), *Čertoviny* (2017).

Za zmínku stojí pohádky *O statečném kováři* (1983) **Petra Švédy**, *Nebojsa* (1988) **Júlia Matuly** nebo pohádka **Oldřicha Lipského** *Tři veteráni* (1983).

Po roce 1989 česká pohádka pozvolna upadá je to patrné z filmových recenzí i z procentuálního hodnocení obliby na webových portálech ČSFD.cz a FDb.cz. Výraznějšího ohlasu dosáhly pohádky *Nesmrtelná teta* (1993) **Zdeňka Zelenky**, *Jak si zasloužit princeznu* (1994) **Jana Schmidta**, *Lotrando a Zubejda* (1997) **Karla Smyczka**, *Šmankote, babičko, čaruj!* (1998) **Zdeňka Havlíčka**, *Císař a tambor* (1998) režiséra **Václava Křístka**, *Anděl Páně I. a II.* (2005, 2016) režiséra **Jiřího Stracha**, *Peklo*

s princeznou (2009) **Miloslava Šmídmajera** a pohádka *Sedmero krkavců* (2015) režisérky **Alice Nellis** (Ptáček, 2000; Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

1.4.3 Historie dětského filmu

Ptáček (2000) hovoří o tom, že dětská kinematografie je stejně žánrově pestrá jako film pro dospělé diváky. Najdeme zde komedie, hudební filmy, grotesky, dramata, detektivní žánr nebo dokumenty. Mimo jiné by měla mít funkci výchovnou, vzdělávací, estetickou a poznávací. Výše zmiňovaný autor dokumentuje nejvýraznější autory dětského filmu:

Milan Vošmik (režisér, scénárista): *Honzíkova cesta* (1956), *Táto, sežeň štěně* (1964).

Věra Šimková Plívová (režisérka, scénáristka): *Káťa a krokodýl* (1965), *Lišáci, Myšáci a Šibeničák* (1970), *O Sněhurce* (1972), dětský muzikál *Přijela k nám pouť* (1973), *Páni kluci* (1975), *Jak se točí Rozmarýny* (1977), *Brontosaurus* (1979), *Krakonoš a lyžníci* (1980), *Mrkáček Čiko* (1982) ve spolupráci s Drahomírou Reňákovou-Královou, *Nefňukej, Veverko* a pokračování *Veverka a kouzelná mušle* (1988).

Radim Cvrček (režisér, scénárista): *Hodinu modrých slonů* (1971), *Strašidla z vikýře* (1987), *Hurá za ním* (1988).

Josef Pinkava (režisér, scénárista): *Kapitán Korda* (1970), na který volně navazoval film *Chlapi přece nepláčou* (1979), *Poštovský panáček* (1974), *Terezu bych kvůli žádné holce nevyměnil* (1976), *Výbuch bude v pět* (1984), *Pohlad' kočce uši* (1985).

Ota Koval (režisér, scénárista): *Lucie a zázraky* (1970), *My tři a pes Pětipes* (1971), *Kočičí princ* (1978), *Kaňka do pohádky* (1981).

Václav Gajer (režisér, scénárista): *Pod Jezevčí skálou* (1978), *Na pytlácké stezce* (1979) a *Za trnkovým keřem* (1980).

1.4.4 Rodinné filmy a vývoj po roce 1989

Ptáček (2000) řadí mezi snímky vhodné pro dětského diváka i filmy označované jako rodinné nebo komedie vhodné pro všechny věkové kategorie:

Oldřich Lipský (režisér, scénárista): *Šest medvědů s Cibulkou* (1972), *Ať žijí duchové* (1977).

Václav Vorlíček (režisér, scénárista): *Dívka na koštěti* (1971).

Marii Poledňákovou (režisérka, scénáristka): *S tebou mě baví svět* (1982)

Po roce 1989 se věnuje tvorbě typického dětského filmu pouze hrstka autorů. V posledních letech vznikají spíše rodinné filmy a komedie (Ptáček, 2000; Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019):

Marii Poledňákovou (režisérka, scénáristka): *Dva lidi v zoo* (1990), *Jak se krotí krokodýli* (2006).

Drahomíra Reňáková-Králová (režisérka, scénáristka): *Čarodějky z předměstí* (1990) *Potkal jsem ho v ZOO* (1994), *Artuš Merlin a prchlíci* (1994) ve spolupráci s Věrou Šimkovou-Plívovou.

Kdopak by se vlka bál (2008) režisérky **Marie Procházkové**, koprodukční rodinná komedie **Petra Oukropce** *Modrý Tygr* (2012), snímek *Pojedeme k moři* **Jiřího Mádl** z roku 2014.

1.4.5 Historie televizní tvorby pro děti

Vedle filmové tvorby filmových studií vznikaly i v Československé televizi (nynější České televizi) pořady pro dětskou populaci. V 50. letech počala televize vysílat přenosy divadelních představení pro děti, původní loutkové pohádky nebo soutěže. Dále následovaly živá vysílání pohádek. Televize postupně nabývala zkušeností a kultivovala program pro dětské publikum (Kruml, 2013).

1.4.5.1 Televizní pořady pro děti

První televizní pořady v 50. letech pro děti byly spjaté se jménem **Štěpánky Haničincové**. Její pásma s medvídkem Emánkem, *Rozmarýnek*, *Pohádková klubíčka*, *Štěpánčiny korálky*, *Hrátky pro nejmenší*, *Kouzelný domeček* a další děti fascinovaly, navíc prostřednictvím těchto pořadů žádaly o radu či pomoc. Televize postupně vytvářela i pro děti pestré pořady. Přibyly dětská zpravodajství *Dětský televizní týdeník* nebo relace *Víš, co nevíš*. Zajímavostí je, že v té době se začaly pořady nevhodné pro děti označovat hvězdičkou (Kruml, 2013).

V 60. letech přetrvává u dětí obliba kontaktních pořadů – moderátoři v kombinaci s loutkami, kteří vyprávějí pohádky a řeší s dětmi problémy. Vedle Štěpánky Haničincové

nebo Josefa Pehra to byl i herec Karel Höger. Od roku 1964 se jednou týdně v neděli začalo vysílat v podvečer *Stříbrné zrcátko* s podtitulem Pohádky na dobrou noc zárodek budoucího *Večerníčku* (Kruml, 2013).

Kšajtová (2005) ve své knize *Velký příběh večerníčku* dokumentuje historii pohádek na dobrou noc. **Večerníček** známý svým pozdravem „Dobrý večer!“ a „Dobrou noc!“ a panáčkem v legrační čepici rozhazujícím lístečky, baví děti dodnes. Výtvarníkem úvodní znělky je Radek Pilař, hudbu zkomponoval Ladislav Simon, první režii měl Václav Bedřich a hlas mu propůjčil tehdy malý chlapec Michal Citavý. Znělka je zároveň nejstarší znělkou v České televizi. *Večerníček* vzkvétal především díky studiu Bratři v triku a jeho pásmům animovaných pohádek a jménům jako Václav Bedřich, Eduard Hofman, Libuše Koutná, Václav Čtvrtek nebo americký režisér Gene Deitch a jeho žena Zdena Deitchová a mnoha dalším výtvarníkům, režisérům či animátorům. Dodnes vznikají další večerníčková pásma. Kruml (2013) zmiňuje *Krkonošské pohádky* (1973-84) režisérky Věry Jordánové jako jeden z nejvíce oceňovaných hraných *Večerníčků*.

V 70. a 80. letech přetrvává tvorba oblíbených populárně naučných či soutěžních pořadů *Piškvorky*, *Kámen nůžky papír*, *Malovaný svět* nebo *Hrajeme si každý den*. Dále televize vytvářela různě žánrově smíšená pásma. Pásma se sestavovala ze zábavy, zahraničních i domácích animovaných filmů, hraných či loutkových pohádek. Součástí bylo i studio s moderátorem, který komunikoval s diváky. Velice oblíbená byla stále Štěpánka Haničincová. S Milošem Nesvadbou vytvořila pásmo *Hračky naší Kačky* (Kruml, 2013).

V 80. letech přibýly do televizního programu pásma *Magion*, *Vega* a *Studio Kamarád*. Dalším zajímavým počinem byl hudebně dramatický pořad *Zlatá brána* (Kruml, 2013).

Takřka legendárním se stal pořad *Malý televizní kabaret* od roku 1977 do roku 1990 se odvysílalo více než sto epizod. Podstatou *kabaretu* byly herecké improvizace na témata, která zadávaly děti ve studiu. Za léta jím prošlo mnoho hereckých talentů, vícekrát již zmiňovaná Štěpánka Haničincová, Jitka Molavcová, Josef Dvořák, Jiří Lábus, Pavel Zedníček a další. Pořad byl prokládán písničkami a vyprávěním (Kruml, 2013).

Po roce 1989 došlo v televizi k velkým změnám. *Studio Kamarád* vystřídalo *Studio Rosa* a později *Júhele neděle*. Všechny tyto pořady měly stejný koncept jakési zábavné pásmo prokládané pohádkami a vstupy moderátora a tzv. „Júheláků“ loutek stínového divadla. Pro předškolní děti vznikaly v 90. letech ještě pořady jako *Kuřátka* nebo *Kouzelná školka* (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

1.4.5.2 Televizní film a seriál pro děti

První pokusy o televizní film pro děti v 50. letech měl podobu loutkových pohádek H. CH. Andersena. Dále se vysílali naživo hrané pohádky *Pasáček vepřů*, *Princezna Solimánská*, *Kočí pohádka* atd. (Kruml, 2013).

V 60. letech přibývalo inscenovaných pohádek a her pro děti například *O podivuhodném panu Barnabáškově*. Mezi první seriály té doby patří mravoučně groteskní cyklus *Robot Emil* režiséra Stanislava Strnada nebo loutkový seriál *Ferda Mravenec* Františka Filipa (Kruml, 2013).

V 70. a v 80. letech se v televizi začaly objevovat seriály a filmy dvojice **Jindřich Polák** (režisér, scénárista) a **Ota Hofman** (scenárista). Oba dva odvedli v oblasti dětského televizního filmu obrovský kus práce. K jejich nejznámějším snímkům patří seriál *Pan Tau* (1971-78), *Lucie, postrach ulice* (1980), *Návštěvníci* (1983), *Chobotnice z II patra* (1986) nebo *Kačenka a strašidla* (1999). K některým seriálům vznikly i celovečerní filmy (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

K další neméně známe dvojici patří **Václav Vorlíček** a **Miloš Macourek** a jejich pohádkový seriál *Arabela* (1980) a *Arabela se vrací aneb Rumburak králem Říše pohádek* (1993). V koprodukcí s německou televizí vznikly ještě seriály *Létající Čestmír* (1983) a *Křeček v noční košili* (1987) (Kruml, 2013).

Mezi dalšími televizními seriály můžeme jmenovat seriál *Kamarádi* (1970), *Boříkovi lapálie* (1972), *Tajemství proutěného košíku* (1978) nebo *My holky z městečka* (1987) (Kruml, 2013).

Pokud zůstaneme u televizního filmu tak musíme uvést **Marii Poledňákovou** a její oblíbené rodinné komedie *Jak vytrhnout velrybě stoličku* (1977) a *Jak dostat tatínka do polepšovny* (1978). Dále pak režiséra **Jiřího Adamce**, který pro děti vytvořil velké množství televizních pohádek *Princové jsou na draka* (1980), *Co takhle svatba princů*

(1986), *Ať přiletí čáp královno* (1987). Televizní pohádky mají v České televizi bohatou historii dalšími oblíbený snímky ze 70. a 80. let jsou například *Zlatovláska* (1973), *Koloběžka první* (1984) a *O princezně, která ráčkovala* (1986) (Kruml, 2013; Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

V 90. letech stojí za zmínku seriály režiséra **Karla Smyczka** *Správná pětka* (1993) a *Bylo nás pět* (1994) (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

A z poslední doby historický seriál *Ať žijí rytíři* (2009-10) **Karla Janáka** a z oblasti televizního filmu uvádím televizní pohádky režiséra **Jiřího Stracha** *Tři životy* (2007) *Šťastný smolař* (2012) a *Svatojánský věneček* (2015) (Česko-Slovenská filmová databáze, ©2001-2019).

1.4.5.3 Současnost

V současné době má Česká televize svůj kanál pro dětské publikum ČT :D denně od 6:00 do 20:00. Za měsíc tento kanál odvysílá množství zábavných, výchovně vzdělávacích, zpravodajských a publicistických pořadů, soutěží, pohádek, animovaných seriálů dále má pořady o sportu a cvičení (Česká televize, ©1996–2019).

2 PŘÍNOSY A RIZIKA SLEDOVÁNÍ TELEVIZE DĚTMI

Dříve než se začneme zabývat přínosy a riziky sledování televize dětmi. Musíme se nejdříve zamyslet nad tím, proč se vlastně malé dítě v předškolním věku na televizi dívá. Jak uvádí Ksenofontov (1975) je to především přirozená touha dítěte poznávat okolní svět a jeho zvědavost, proč dítě sleduje obrazovku. Pro předškolní věk je typický rozvoj všímavosti a pozorovacích schopností, věk různých „proč“. Televize cíleně působí na zrakové a sluchové orgány. Poskytuje dítěti množství informací, pomáhá mu se orientovat ve světě i ve společnosti. Autor se o televizi vyjadřuje takto:

„Dobrodiní televize musí člověk využívat s rozumem. Při nesprávném využívání tohoto moderního technického zázraku může televize způsobit i mnoho zla.“ (s. 34)

2.1 Přínosy

Podle Ksenofontova (1975) televize nepřinesla do pedagogiky nic nového, nicméně je dobré s ní počítat jako s dalším výchovným a vzdělávacím nástrojem. Televize je pro dítě cenným zdrojem informací, je prostředkem estetické i mravní výchovy. Probouzí v něm tvůrčího ducha. Zároveň je zábavná a poskytuje rozptýlení. Pakliže se na ni díváme jako na výchovně vzdělávacího spojence, vzala si na sebe opravdu nelehký úkol.

Již zmiňovaný autor dále hovoří o rodině a plánování volného času. Vyzdvihuje potřebu mít v rodině nastavený pevný režim, tj. nejdřív práce a potom zábava, a právě i s ohledem na sledování televize. Za efektivní považuje pečlivě si plánovat a vybírat pořady, na které se budou děti dívat. Posléze s nimi o tom mluvit a tím znásobit edukační a výchovný dopad sledovaného. Navíc následný rozhovor podporuje u dětí vytváření vlastních názorů a modelování osobního vkusu.

Macek (2000) se vyjadřuje ve svém článku pro časopis PEDAGOGIKA o pořadech vhodných pro předškolní děti a popisuje, v čem vidí přínos. Jako první uvádí **pohádku**. Nahlíží na ni s předpokladem, že dítě si z předškolního období odnáší do života určitá poselství, která ho posléze ovlivňují po celý zbytek života. Poselstvím pohádek je dobro vítězí nad zlem, řád a normy, které platí a dovedou nás do šťastného konce. Jako patřičné shledává různé tzv. **aktivizující pořady**. O nich píše, že by měly podněcovat dítě,

popřípadě rodinu, k různým činnostem (cvičení, kreslení, tanec, sport...). Neměly by přesahovat stopáž několika minut a měly by především upoutat vizuálně.

Ksenofontov (1975, s. 74) v neposlední řadě hovoří o televizi jako o zdroji zábavy. Zábavy, která nám zlepšuje náladu po nervovém vypětí a pomáhá nám vyrovnávat se s životem s optimismem a humorem.

2.2 Rizika

Ksenofontov (1975) hovoří o televizi jako o jednom z vynálezů, která může sloužit k dobru lidstva právě tak jako k jeho škodě. Stejně jako většina odborníků vidí největší riziko pro dětského diváka v neúměrně dlouhém vysedávání u obrazovky. Dlouhodobé sledování blikající obrazovky působí škodlivě na nervový systém a zrak dítěte. V důsledku toho je předrážděné, může špatně spát, zlobit nebo se rychle unaví.

Dále autor zmiňuje televizi jako prostředek pasivní zábavy bez jakéhokoliv vynaloženého úsilí. Říká toto:

„Chceme, aby z našich dětí vyrostli lidé čínorodí, nikoli pasivní pozorovatelé pohlízející na svět jen skrze televizní obrazovku.“ (s. 57)

„U dětí nerozvineme mravní kvality, nabídneme-li jim jen možnost dívat se na televizní filmy nebo inscenace obsahující etické problémy. To nestačí.“ (s. 57)

Mihál (2012) nastiňuje další rizika spojená se sledováním televize. Dlouhodobé vysedávání u obrazovek může ovlivnit schopnost koncentrace, rozvoj řeči, učení, často vede ke vzniku obezity či k projevům agrese. Také podotýká, jak rušivé je pro hrající si dítě televize běžící na pozadí (Pediatrie pro praxi, ©2001-2019).

Macek (2000) mapuje pořady nevhodné pro předškolní věk. Jako rizikové spatřuje pořady, ve kterých se prezentuje humor a násilí jako úspěšná a normální forma chování. Dítě poté vnímá agresivní chování jako patřičný zdroj zábavy.

Otázkou agrese dětí v závislosti na shlédnutých televizních pořadech se zabývá i Suchý (2007). Ve své knize zmiňuje několik tezí účinků mediálního násilí. Z velké části mluví o *Teorii sociálního učení*, v níž se opírá o předpoklad A. Bandury, že agrese je naučená. Televize podle něho předkládá vzor agrese hodný napodobení. Děti se pak mohou tyto vzorce chování vtisknout do jeho kognitivní výbavy.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem mé práce je zmapovat nabídku televizních pořadů pro předškolní děti ve věku 5-7 let na veřejně dostupných televizních stanicích metodou pozorování v průběhu jednoho měsíce. Pořady roztřídit do žánrových kategorií. Pomocí dotazníkového šetření zjistit, které pořady jsou nejvíce frekventované a u nich provést podrobné vyhodnocení edukačního přínosu, popřípadě rizikových faktorů a dále zjistit nejpreferovanější pořady a důvody, pro které je děti označí jako oblíbené.

4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- Jaké edukační přínosy mají televizní pořady pro děti?
- Jaké pořady děti sledují?
- Jaké pořady mají děti nejraději?
- Co se dětem na oblíbených pořadech líbí?
- Jaká rizika či škodlivé faktory mají dětské pořady?

5 CELKOVÁ VÝZKUMNÁ STRATEGIE A POSTUP

Pro mou práci jsem si zvolila metodu smíšeného výzkumného šetření, a to kombinace metod pozorování a dotazník. Jak uvádí Hendl (2005, s. 62) kombinace smíšených metod kvalitativního a kvantitativního výzkumu skýtá mnoho předností, kdy oba přístupy se vzájemně doplňují a komplementární povahu má i směs dat a výsledků.

Pozorování

Je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Chráska (2007, s. 151) cituje Průchu, Walterovou a Mareše (2001) a říká o pozorování toto:

„Pedagogické pozorování bývá definováno jako sledování smyslově vnímatelných jevů, zejména chování osob, průběhu dějů aj.“

Chráska (2007, s. 151) dále člení pozorování z hlediska času na krátkodobé a dlouhodobé a z hlediska kontaktu pozorovaného jevu a pozorovatele na pozorování přímé a nepřímé. V mém výzkumu bylo použito jednoměsíčního přímého pozorování dětských pořadů na televizních stanicích Nova, Nova 2, Nova Gold, Prima, Prima Max,

Barrandov, Barrandov Krimi, ČT1, ČT2, ČT :D. Sledované období je od 8. 3. do 7. 4. 2019. Zdrojem informací o programovém vysílání jednotlivých stanic bylo periodikum TV max (čísla 6/2019, 7/2019, 8/2019) a webové portály jednotlivých stanic.

Dotazník

Chráska (2007, s. 163, 165) vymezuje dotazník těmito slovy:

„Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně.“

Chráska (2007) dělí dotazníky na základě formy odpovědi na otevřené nestrukturované a uzavřené strukturované. V otevřených dotaznících respondent sám tvoří a formuluje odpovědi, v uzavřených jsou respondentovi nabídnuty hotové odpovědi, ze kterých si vybírá.

Vzhledem k tomu, že výzkumným vzorkem respondentů jsou předškolní děti, nebylo možné písemné vyplnění dotazníku. Dětem byly dotazy kladeny ústně a jejich odpověď byla písemně zaznamenána dotazovatelem. Dotazník byl rozdělený na dvě části. První část otázek má uzavřenou strukturu, kdy respondenti odpovídali ANO/NE. Druhá část dotazníku je tvořena jednou otevřenou otázkou, pomocí níž se zjišťovalo, které pořady mají děti nejraději a co se jim na nich líbí. Do výzkumu bylo zahrnuto celkem 73 pořadů ze 4 televizních stanic a příslušných kanálů. Dotazníky byly vyhotoveny ve dvou kopiích pro každou mateřskou školu jeden a do něho se zaznamenávaly odpovědi celé skupiny.

Na závěr bylo provedeno vyhodnocení nejvíce frekventovaných a oblíbených pořadů, u nich se podrobně analyzují možné edukační přínosy a zároveň se poukazuje i na škodlivé či rizikové vlivy těchto pořadů. Na základě poznatků nasbíraných z obou částí dotazníku jsou zodpovězeny výzkumné otázky.

5.1 Pozorování dětských pořadů na televizních stanicích

Pro potřeby výzkumu byla potřeba zmapovat nabídku pořadů pro dětské diváky na jednotlivých televizních stanicích Česká televize, Nova, Prima, Barrandov. U každé televizní stanice bylo zaznamenáno vysílání pro děti. Pozorování probíhalo po dobu jednoho měsíce a sice od 8. 3. 2019 do 7. 4. 2019. S ohledem na věkovou skupinu výzkumného vzorku jsem do dotazníkového šetření zařazovala pouze pravidelné nebo několikrát reprízované pořady, u kterých se dá předpokládat, že děti zaznamenají jejich výskyt v programu a vytvoří si k nim nějaký vztah. Pro velkou četnost pořadů především na stanici ČT a Nova jich byla část z výzkumu vyřazena. Některé pořady byly vyřazeny pro špatnou uchopitelnost pro výzkum: televizní pohádky na ČT1, rodinné filmy a komedie, které děti nedokáží identifikovat podle názvu nebo byly do programových schémat zařazeny pouze jednou. Nejvíce pořadů bylo vyloučeno na kanálu ČT :D zejména animované seriály, filmy a některé populárně naučné snímky. Důvodů je několik, některé necílily na věkovou skupinu dotazovaných dětí, jiné byly vyřazeny pro velké množství položek dotazníku, především vysoký počet animovaný seriálů. Do výzkumu byly vloženy především snímky, které jsem zaznamenala za svoji praxi v MŠ, že si o nich děti povídají nebo prvky z oblíbených pořadů využívají při hře a zábavě. Dále jsem se snažila o co největší žánrovou pestrost dotazníkových položek, aby bylo možno zjistit, co děti upřednostňují a údaje zevšeobecnit. Kompletní nabídka všech pořadů, vhodných pro dětského diváka, odvysílaných na TV stanicích za sledované období, je v SEZNAMU PŘÍLOH.

5.1.1 Stanice Nova

Dle oficiálního webu TV Nova stanice vysílá pravidelné pořady pro děti na třech svých kanálech Nova, Nova 2 a Nova Gold. Pořady jsou zařazeny do programu v ranních hodinách nejdříve okolo půl šesté a vysílání pro děti končí nejpozději po jedenácté hodině. Nova Gold vysílá pro děti ještě v podvečerních hodinách. Časová rozmezí uvedená v tabulce jsou pouze orientační. Program pro děti trvá cca 2-2,5 hodiny a v tomto časovém rozmezí se pružně pohybuje dle programových potřeb. Vysílání samotné tvoří pásmo animovaných krátkometrážních seriálů cizí produkce většinou USA. Délka jednoho snímku je 5-25 minut. Dále stanice vysílá pro děti o víkendu hrané pohádky německé produkce, různé rodinné komedie a celovečerní animované filmy (Nova Group, ©2019).

Tab. 1: Pořady TV Nova sledované období

Nova 8. 3. – 7. 4. 2019					
Nova		Nova 2		Nova Gold	
So, Ne	6:00-9:00	Po-Ne	5:30-7:50	Po-Ne	8:45-11:15
(cca 2 hodiny denně) Pásmo animovaných seriálů:		(cca 2,5 hodiny denně) Pásmo animovaných seriálů:		Po-Ne	18:15-20:00
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Looney Tunes: Úžasná show</i> • <i>Oggy a Škodíci</i> • <i>Show Toma a Jerryho</i> • <i>Tlapková patrola</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kung Fu Panda: Legendy o mazáctví</i> • <i>Oggy a Škodíci</i> • <i>Scooby Doo: Záhady s.r.o., Na stopě</i> • <i>Spongebob v kalhotách</i> • <i>Tučňáci z Madagaskaru</i> 		Pásmo animovaných seriálů: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kung Fu Panda: Legendy o mazáctví</i> • <i>Oggy a Škodíci</i> • <i>Scooby Doo: Záhady s.r.o., Na stopě</i> • <i>Spongebob v kalhotách</i> • <i>Tučňáci z Madagaskaru</i> 	

Zdroj: TV max

5.1.2 Stanice Prima

Dle oficiálního webového portálu stanice Prima vysílání pro děti se uskutečňuje na dvou kanálech, a to je Prima a Prima Max. Pravidelné vysílání pro děti je zařazeno do programu v ranních hodinách. Začíná okolo čtvrt na sedm a končí nejpozději v půl desáté. Stejně jako u TV Nova časová rozmezí uvedená v tabulce jsou pouze orientační. Ranní program pro dětské publikum nese název *Primáček* a trvá 45-50 minut. Pásmo animovaných krátkometrážních seriálů se skládá ze dvou snímků. Jeden snímek trvá 22-

25 minut. Prima Max opakuje každý den vysílání *Primáčku* z předešlého dne (FTV Prima, ©2003–2019).

Tab. 2: Pořady TV Prima sledované období

Prima 8. 3. – 7. 4. 2019			
Prima		Prima Max	
Po-Ne	6:15 – 7:30	Po-Ne	6:30 – 9:30
(cca 45–50 minut denně) Primáček Pravidelné pásmo animovaných seriálů v ranních hodinách (2 animované pořady denně). <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jurský svět - Utajená expozice</i> • <i>My Little Pony</i> • <i>Ninjago</i> • <i>Tlapková patrola</i> • <i>Transformers: Roboti v utajení</i> 		opakování Primáčku z předešlého dne <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jurský svět - Utajená expozice</i> • <i>My Little Pony</i> • <i>Ninjago</i> • <i>Tlapková patrola</i> • <i>Transformers: Roboti v utajení</i> 	

Zdroj: TV max

5.1.3 Stanice Barrandov

Televize Barrandov vysílá pro děti na dvou svých kanálech, a to o víkendech na stanici Barrandov a denně na Barrandov Krimi. Pravidelné víkendové vysílání Barrandova pro děti se nazývá *Animáček*. Začíná v půl šesté a končí kolem půl sedmé. Jedná se o pásmo krátkometrážních animovaných seriálů. Po *Animáčku* následuje v programu třicetiminutový dokument o přírodě. Pravidelné denní vysílání pro děti na Barrandov Krimi je taktéž pásmo animovaných seriálů v orientačním časovém rozmezí uvedeném v tabulce. Toto pásmo trvá 70-90 minut denně (TV Barrandov, [b. r.]).

Tab. 3: Pořady TV Barrandov sledované období

Barrandov 8. 3. – 7. 4. 2019			
Barrandov		Barrandov Krimi	
So, Ne	5:35-6:55	Po-Ne	7:45-9:20
Animáček: Pásmo animovaných seriálů pro děti <ul style="list-style-type: none"> • <i>Krtek a Panda (45 minut)</i> Dokument o přírodě: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zázraky planety země (30 minut)</i> 		(70-90 minut denně) Animovaný seriál: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Krtek a Panda</i> 	

Zdroj: TV max, barrandov.tv

5.1.4 Stanice ČT

České televize je naše jediná veřejnoprávní televize. Pro děti má pestré a bohaté vysílání především díky stanici ČT :D. Pořady pro děti jsou zařazeny i na stanicích ČT1 a ČT2. **ČT1** nabízí dětským divákům hrané televizní pohádky. Délka těchto filmů je cca 45-60 minut. Některé pohádky jsou vřazeny do dopoledního programu ve všední dny, další vysílá v ranních a odpoledních hodinách o víkendu (Česká televize, ©1996-2019).

ČT2 zařazuje do programu ve všední dny od 8:30 do 9:00 televizní pořad pro nejmenší děti *Kouzelná školka* a v 18:45 běží pohádka na dobrou noc *Večerníček*. O víkendu je pro děti vyhrazen tříhodinový program v ranních hodinách a to od 6:00 do 9:00. Pásmo pro děti se skládá z animovaných seriálů (10-15 minut) a zábavných či výchovně vzdělávacích pořadů (Česká televize, ©1996–2019).

Tab. 4: Pořady ČT1, ČT2 sledované období

ČT1 a ČT2 8. 3. - 7. 4. 2019			
ČT1		ČT2	
Po-Pá	dopoledne	Po-Pá	8:30-9:00
Hrané TV pohádky		• <i>Kouzelná školka</i>	
So, Ne		Po-Ne	18:45-18:55
Hrané TV pohádky v ranních a odpoledních hodinách.		• <i>Večerníček</i>	
		So, Ne	6:00-9:00
		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Andy a dobrodružství v pravěku</i> • <i>Andy a mláďata</i> • <i>Garfieldova show</i> • <i>Mrňouskové</i> • <i>Novinky z přírody</i> • <i>Raníček</i> • <i>Studio Kamarád</i> • <i>Zvonečkovi</i> 	

Zdroj: TV max

ČT :D neboli Děčko je multižánrová dětská stanice s bezpečným programem pro dětského diváka. Je určena dětem od 4 do 12 let. Vysílá denně od 6:00 do 20:00. Stanice dětem nabízí pestrý výběr, najdeme zde hrané i animované pohádky, zábavné i výchovně vzdělávací pořady, pořady o sportu, zpravodajství, soutěže. Dle oficiálního webového portálu České televize je Děčko televizí, která děti podněcuje k činorodosti a zároveň je učí vybírat si pořady a nesedět u obrazovky celý den (Česká televize, ©1996–2019). Což ovšem trochu vyvrací čtrnáctihodinový nepřetržitý tok zábavy pro děti.

Tab. 5: Pořady ČT :D sledované období

ČT :D 8. 3. - 7. 4. 2019	
Po-Ne 6:00-20:00	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Africká abeceda</i> • <i>Aladinova dobrodružství</i> • <i>Alfa a Omega</i> • <i>Andy a dobrodružství v pravěku</i> • <i>Andy a mláďata</i> • <i>Bali</i> • <i>Bob a Bobek</i> • <i>Cvičky pana Hudbičky</i> • <i>Čtení do ouška</i> • <i>Čtyři uši na mezi</i> • <i>Draci v hrnci</i> • <i>Friends: Kámošky z Heartlake City</i> • <i>Garfieldova show</i> • <i>Geronimo Stilton</i> • <i>Goofyho tlupa</i> • <i>Hopsasa</i> • <i>Hudební perličky Pavla Šporcla</i> • <i>Hvězdy zvířecí říše</i> • <i>Hýbánky</i> • <i>Jak ťuk a Bzuk nechtěli, aby přšelo</i> • <i>Jak vycvičit draky</i> • <i>Kouzelná školka</i> • <i>Kluci ze zámku</i> • <i>Lvíčata</i> • <i>Malý rytíř Trenk</i> • <i>Máša a medvěd</i> • <i>Mickeyho klubík</i> • <i>Moje zahrádka</i> • <i>Mrňouskové</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nina a neurony</i> • <i>Novinky z přírody</i> • <i>Od dětí pro děti</i> • <i>Operace Jauu!</i> • <i>Ovečka Shaun</i> • <i>Papírové příběhy</i> • <i>Podivuhodné počasí</i> • <i>Planeta YÓ</i> • <i>Rákosníček</i> • <i>Ranč U Zelené sedmy</i> • <i>Raníček</i> • <i>Rytmix</i> • <i>Sofie První</i> • <i>Sluneční panenka a dešťový panáček</i> • <i>Studio Kamarád</i> • <i>Šikulové</i> • <i>Šmoulové</i> • <i>Tamtam</i> • <i>Terčin zvířecí svět</i> • <i>Tereзка v nesnázích</i> • <i>Topsy a Tim</i> • <i>TVMiniUni</i> • <i>Večerníček</i> • <i>Velké prázdniny</i> • <i>Včelka Mája</i> • <i>Vynalézáme s přírodou</i> • <i>Zprávičky</i> • <i>Země patří Luně</i> • <i>Zvonečkovi</i>

Zdroj: TV max

5.2 Rozdělení pořadů do žánrových kategorií

Pořady byly do žánrových kategorií zařazeny na základě shlédnutí epizod nebo dílů jednotlivých pořadů a na základě anotací na webovém portálu ČSFD.cz. U filmů byla shlédnutá podstatná část, tak aby bylo možné snímek objektivně zařadit.

Tab. 6: Rozdělení do žánrových kategorií – pořady výchovně vzdělávací

ŽÁNRY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ	VÝČET POŘADŮ
Pořady a seriály o přírodě	<i>Andy a dobrodružství v pravěku</i> <i>Andy a mláďata</i> <i>Hvězdy zvířecí říše</i> <i>Kluci ze zámku</i> <i>Moje zahrádka</i> <i>Mrňouskové</i> <i>Novinky z přírody,</i> <i>Podivuhodné počasí</i> <i>Terčín zvířecí svět</i> <i>Vynalézáme s přírodou,</i> <i>Zázraky planety Země</i>
Pořady o sportu, cvičení, tanci	<i>Cvičky pana Hudbičky</i> <i>Hopsasa</i> <i>Hýbánky</i> <i>Lvíčata</i> <i>Rytmix</i>
Zábavně vzdělávací pořady a pásma	<i>Africká abeceda</i> <i>Čtení do ouška</i> <i>Draci v hrnci</i> <i>Hudební perličky Pavla Šporcla</i> <i>Kouzelná školka</i> <i>Mickeyho klubík</i> <i>Nina a neurony</i> <i>Od dětí pro děti</i> <i>Operace Jauu!</i> <i>Planeta YÓ</i> <i>Studio Kamarád</i> <i>Šikulové</i> <i>TVMiniUni</i>
Zpravodajství	<i>Tamtam</i> <i>Zprávičky</i>

Zdroj: Tab. 1-5, ČSFD.cz

Tab. 7: Rozdělení do žánrových kategorií – pořady zábavné

ŽÁNRY ZÁBAVNÉ	VÝČET POŘADŮ
<p>Animované seriály s pohádkovými motivy a prvky fantasy</p>	<p><i>Aladinova dobrodružství</i> <i>Bali</i> <i>Čtyři uši na mezi</i> <i>Jak Ťuk a Bzuk nechtěli, aby přišlo</i> <i>Jak vycvičit draky</i> <i>Krtek a Panda</i> <i>Malý rytíř Trenk</i> <i>My Little Pony</i> <i>Rákosníček</i> <i>Sluneční panenka a deštový panáček</i> <i>Sofie První</i> <i>Šmoulové</i> <i>Tereзка v nesnázích</i> <i>Včelka Mája</i> <i>Zvonečkovi</i></p>
<p>Animované grotesky a komediální seriály</p>	<p><i>Bob a Bobek</i> <i>Garfieldova show</i> <i>Looney Tunes: Úžasná show</i> <i>Máša a medvěd</i> <i>Oggy a Škodíci</i> <i>Ovečka Shaun</i> <i>Papírové příběhy</i> <i>Show Toma a Jerryho</i> <i>Spongebob v kalhotách</i></p>
<p>Animované seriály akční a dobrodružné</p>	<p><i>Alfa a Omega</i> <i>Geronimo Stilton</i> <i>Goofyho tlupa</i> <i>Jurský svět – Utajená expozice</i> <i>Kung Fu Panda: Legendy o mazáctví</i> <i>Ninjago</i> <i>Scooby Doo</i> <i>Tlapková patrola</i> <i>Transformers: Roboti v utajení</i> <i>Tučňáci z Madagaskaru</i> <i>Země patří Luně</i></p>
<p>Seriály o vztazích a přátelství</p>	<p><i>Friends: Kámošky z Heartlake City</i> <i>Ranč U Zelené sedmy</i> <i>Topsy a Tim</i> <i>Velké prázdniny</i></p>
<p>TV pořady na „dobrou noc“ a „dobré ráno“</p>	<p><i>Raniček</i> <i>Večerníček</i></p>

Zdroj: Tab. 1-5, ČSFD.cz

V programových nabídkách převládají povětšinou zábavné pořady nad výchovně vzdělávacími.

6 VÝSLEDKY

6.1 Charakteristika respondentů

Vzorek respondentů se skládá z předškolních dětí ve věku od 5 do 7 let. Celkový počet respondentů je 30 dětí ze dvou mateřských škol (15 z jedné, 15 z druhé). Z tohoto počtu je 14 chlapců a 16 dívek. Dotazníkové šetření bylo prováděno s každým individuálně bez přítomnosti ostatních dětí či jiných osob. Bylo tak učiněno především proto, aby nedošlo ke zkresleným výsledkům, kdy dotazovaného může ovlivnit názor další osoby nebo skupiny.

6.2 Dotazníkové šetření

6.2.1 Dotazník část první – přehled sledovanosti pořadů

Pro přehlednost uvádím v níže doloženém dotazníku celkové součty sledovanosti z obou MŠ. Respondenti byli uvedeni do výzkumného šetření těmito úvodními slovy. „Zahrajeme si takovou hru. Já ti budu říkat pořady a pohádky, které dávají v televizi a ty mi řekneš, jestli se na ně díváš a znáš je nebo jestli je neznáš a nekoukáš.“ Při vyplňování dotazníku byly dětem kladeny namátkové otázky, zdali pořad sledují pravidelně, o čem je, kdo tam vystupuje za postavy atd., aby byla zajištěna validita výsledků a aby děti jen mechanicky neodpovídaly ANO/NE.

Tab. 8: Dotazník sledovanosti

Stanice ČT1, ČT2, ČT :D			
Pořad	I = ANO dívám se, znám X = NE nedívám se, neznám	Počet ANO	Počet NE
Africká abeceda		14	16
Aladinova dobrodružství		26	4
Alfa a Omega		21	9
Andy a dobrodružství v pravěku		20	10
Andy a mláďata		14	16
Bali		13	17
Bob a Bobek		28	2
Cvičky pana Hudbičky		20	10
Čtení do ouška		23	7
Čtyři uši na mezi		8	22
Draci v hrnci		15	15
Friends: Kámošky z Heartlake City		12	18

Garfieldova show		17	13
Geronimo Stilton		9	21
Goofyho tlupa		18	12
Hudební perličky Pavla Šporcla		6	24
Hvězdy zvířecí říše		6	24
Hýbánky, Hopsasa, Rytmix (stačí jeden z nich)		9	21
Jak Ťuk a Bzuk nechtěli, aby přšelo		18	12
Jak vycvičit draky		26	4
Kouzelná školka		25	5
Kluci ze zámku		14	16
Lvíčata		16	14
Malý rytíř Trenk		7	23
Máša a medvěd		28	2
Mickeyho klubík		24	6
Moje zahrádka		9	21
Mrňouskové		13	17
Nina a neurony		18	12
Novinky z přírody		8	22
Od dětí pro děti		15	15
Operace Jauu!		24	6
Ovečka Shaun		24	6
Papírové příběhy		24	6
Podivuhodné počasí		10	20
Planeta YÓ		13	17
Rákosníček		20	10
Ranč U Zelené sedmy		4	26
Raníček		5	25
Sofie První		26	4
Sluneční panenka a dešťový panáček		10	20
Studio Kamarád		11	19
Šikulové		17	13
Šmoulové		28	2
Tamtam		6	24
Terčin zvířecí svět		18	12
Terežka v nesnázích		6	24
Topsy a Tim		19	11
TVMiniUni		7	23
Večerníček		27	3
Velké prázdniny		8	22
Včelka Mája		28	2
Vynalézáme s přírodou		15	15
Zprávičky		21	9

Země patří Luně		16	14
Zvonečkovi		7	23
Stanice Nova, Nova 2, Nova Gold			
Pořad	I = ANO dívám se, znám X = NE nedívám se, neznám	Počet ANO	Počet NE
Kung Fu Panda: Legendy o mazáctví		19	11
Looney Tunes: Úžasná show		8	22
Oggy a Škodíci		16	14
Scooby Doo		25	5
Show Toma a Jerryho		21	9
Spongebob v kalhotách		24	6
Tlapková patrola		17	13
Tučňáci z Madagaskaru		23	7
Stanice Prima, Prima Max			
Pořad	I = ANO dívám se, znám X = NE nedívám se, neznám	Počet ANO	Počet NE
Jurský svět - Utajená expozice		17	13
My Little Pony		17	13
Ninjago		19	11
Tlapková patrola		17	13
Transformers: Roboti v utajení		12	18
Stanice Barrandov, Barrandov Krimi			
Pořad	I = ANO dívám se, znám X = NE nedívám se, neznám	Počet ANO	Počet NE
Krtek a Panda		25	5
Zázraky planety země		4	26

Zdroj: Odpovědi respondentů ze 2 MŠ

Legenda ke sledovanosti

	21-30 kladných odpovědí
	0-9 kladných odpovědí

6.2.2 Dotazník část druhá – oblíbené pořady

Níže uvedené tabulky dokumentují odpovědi dětí na otevřenou otázku, která zněla: „Na které pořady se díváš nejraději a co se ti na nich líbí?“

Tab. 9: Dotazník - oblíbené pořady MŠ 1

MŠ 1	Na které pořady se díváš nejraději, co se ti na nich líbí? (v závorce jsou uvedeny důvody oblíbenosti)
DÍTĚ A dívka	<i>Scooby Doo</i> (strašidelné příběhy), <i>Jak vycvičit draky</i> , <i>Na vlásku</i> (Lociky vlasy), <i>Šípková Růženka</i> (princ, Růženka), <i>Sněhurka</i> (trpaslíci), <i>Monster High</i>
DÍTĚ B dívka	<i>My Little Pony</i> (koníci), <i>Jak vycvičit draky</i> , <i>Sofie První</i> (všechno), <i>Spongebob v kalhotách</i> (Spongebob hlupák)
DÍTĚ C dívka	<i>Země patří Luně</i> (přeměňování postav) <i>Operace Jauu!</i> (operování, lékařské věci a hlavní postavy lékaři) <i>Nina a neurony</i> (ptají se na otázky a potom zjišťují, jak to je)
DÍTĚ D dívka	<i>Mickeyho klubík</i> (Mickey Mouse)
DÍTĚ E chlapec	<i>Spongebob v kalhotách</i> (legrace) <i>Tlapková patrola</i> (zachraňují lidi)
DÍTĚ F chlapec	<i>Jak vycvičit draky</i> (létací draci) <i>Transformers</i> (planety, roboti)
DÍTĚ G dívka	<i>Elena z Avaloru</i> (postavy, hezké šaty, děj pohádek, legrace) <i>Sofie První</i> (legrace) dokumenty o přírodě, na které se díváme s mamko
DÍTĚ H dívka	<i>Elena z Avaloru</i> (Elena hlavní postava) <i>Topsy a Tim</i>
DÍTĚ I dívka	<i>Ať žijí duchové</i> (bílá paní) <i>Jurský svět</i> (dinosauři)
DÍTĚ J chlapec	<i>Avengers</i> (Kapitán Amerika a boj) <i>Transformers</i> (měníci se auta na roboty) <i>Scooby Doo</i> (záhady)
DÍTĚ K chlapec	Rád se dívám na DĚČKO, MINIMAX, JIM JAM <i>Jurský svět</i> (dinosauři)
DÍTĚ L dívka	<i>Šmoulové</i> (líbí se mi všechno)
DÍTĚ M chlapec	<i>Kung-Fu Panda</i> (jak bojují) <i>Šmoulové</i> (jak jsou malí) <i>Nina a neurony</i> (dobrodružství)
DÍTĚ N dívka	<i>Tlapková patrola</i> (policajt a hasič) <i>Ninjago</i> (ten modrý a zelený)
DÍTĚ O chlapec	<i>Jak vycvičit draky</i> (Bezzubka drak) <i>Aladinova dobrodružství</i> (džin v láhvi)

Zdroj: Odpovědi respondentů z MŠ 1

Tab. 10: Dotazník - oblíbené pořady MŠ 2

MŠ 2	Na které pořady se díváš nejraději, co se ti na nich líbí? (v závorce jsou uvedeny důvody oblíbenosti)
DÍTĚ A chlapec	<i>Elena z Avaloru</i> (je rychlá) <i>Mickeyho klubík</i> (dobrodružství)
DÍTĚ B chlapec	<i>Spongebob v kalhotách</i> <i>Večerníček</i> (znělka)
DÍTĚ C chlapec	<i>Jak vycvičit draky</i> (boj, neviditelnost) <i>Transformers</i> (jak bojují, boj dobra a zla)
DÍTĚ D chlapec	<i>Jurský svět</i> (dinosauři) <i>Kung Fu Panda</i> (boj) <i>Želvy Ninja</i> (meče a boj)
DÍTĚ E dívka	<i>Sofie První</i> (hezky zpívá) <i>Scooby Doo</i> (dobrodružství)
DÍTĚ F dívka	<i>Krkonošské pohádky</i> (Krkonoš) <i>Čert a Káča</i> (jak čert odnáší Káču do pekla)
DÍTĚ G dívka	<i>Wings</i> (víly) <i>Aladinova dobrodružství</i> (princezna Jasmína)
DÍTĚ H dívka	<i>Wings</i> (kouzla, přeměňování)
DÍTĚ I dívka	<i>Scooby Doo</i> (pes Scooby) <i>Sofie První</i> (jak létá s koněm)
DÍTĚ J chlapec	<i>Jak vycvičit draky</i> (draci) <i>Cars</i> (auta)
DÍTĚ K dívka	<i>Princezna ze mlejna</i> (všechno)
DÍTĚ L chlapec	<i>Jurský svět</i> (vojáci a dinosauři) <i>Jak vycvičit draky</i> (draci)
DÍTĚ M chlapec	<i>Kocour Felix</i> (kraviny, které dělá kocour) <i>Grinch</i> (pes)
DÍTĚ N dívka	<i>My Little Pony</i> (písničky) <i>Máša a medvěd</i> (jak sbírají kytičky)
DÍTĚ O chlapec	<i>Batman</i> (boj s Jokerem) <i>Spiderman</i> (pomáhá lidem)

Zdroj: Odpovědi respondentů z MŠ 2

6.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

6.3.1 První část dotazníku – sledovanost

Nejsledovanější pořady

Pro vyhodnocení a výběr nejvíce sledovaných pořadů bylo potřeba určit spodní hranici počtu kladných odpovědí v první části dotazníku. Jako limitní jsem zvolila 21 kladných odpovědí. Horní hranice je počet respondentů tj. 30. 30 kladných odpovědí neobdržel ani jediný pořad. Po sečtení všech odpovědí a zohlednění nastavených kritérií jsem vyhodnotila z počtu 73 pořadů 21 nejsledovanějších ze 3 televizních stanic.

Nejméně sledované pořady

Hraniční pro nejméně sledované pořady je 9 a méně kladných odpovědí, ty obdržely některé výchovně vzdělávací počiny především s přírodní tematikou a část animovaných seriálů. Důvodů je více, některé pořady se vysílají v časech, které děti netráví před obrazovkou a jiné nezaujmu grafickou, obsahovou či formální prezentací.

6.3.1.1 Nejsledovanější pořady jejich edukační přínos a rizikové vlivy

Zdrojem informací o každém pořadu byl webový portál ČSFD.cz a shlédnutí jednotlivých pořadů či jejich epizod.

Aladinova dobrodružství

Animovaný seriál, USA, 1994, 86 x 22 minut

Příběhy chlapce Aladina a jeho přátel papouška Jaga a opičáka Abua, princezny Jasmíny a dalších hrdinu. Aladin prožívá různá dobrodružství s pomocí kouzelného létajícího koberce a všemocného Džina ukrytého v čarovné lampě.

Seriál svým pojetím směřuje především na pobavení dětského diváka. Hlavní složkou příběhu je velká dávka humoru a nadsázky, která odlehčuje akční části příběhu. Největší přínos spatřuji v jednoduše a charakterně propracovaném hlavním hrdinovi. Aladin vystupuje jako oddaný přítel, odvážný a čestný chlapec se srdcem na pravém místě. Seriálové epizody splňují charakter klasických pohádek či příběhů s pohádkovými prvky. Základním momentem je zde překonávání překážek za pomoci kouzel a přátel. Zpracování odpovídá mentalitě předškolních dětí. Na snímcích nespátřuji žádné negativní vlivy.

Alfa a Omega: Velké vlčí hry, Alfa a Omega: Legenda o Zubaté Jeskyni

Animované filmy, USA, 2014, 40 minut

Příběhy vlčích hrdinu Kate ze smečky Alfa a Humphreyho z rodu Omega. Dva uvedené snímky navazují na celovečerní film Alfa a Omega z roku 2010.

Pro všechny snímky z uvedené edice je typická především velká míra akce a dobrodružství. Přes všechna poselství plní především funkci zábavnou. Ale i tak zde najdeme výchovné vzory, kdy vlčí smečka svým chováním plnohodnotně zrcadlí fungování dnešní společnosti. Vyzdvihuje důležitost přátelství, lásky, oddanosti a zvládání překážek. Dalším edukačním cílem, který příběh sleduje je ukázat dětem jednoduchou formou, že není správné lidi posuzovat podle toho odkud přišli a dělit je na horší a lepší, ale spíše se uvědomit, že každý máme svoji hodnotu. Snímky nepostrádají humor. Celkově bych hodnotila celou tuto sérii jako průměrný počín, který nenadchne ani neurazí, nicméně nemohu říci, že bych na snímcích spatřovala nějaké negativní vlivy.

Bob a Bobek – králíci z klobouku

Animovaný seriál, groteska, Československo, 1979–1995, 7 minut

Bob a Bobek je pásmo vytvořené pro Večerníček. Humorné příběhy králíků z klobouku kouzelníka Pokustona, kteří se snaží chovat jako lidé, ale ne vždycky se jim to podaří.

Velkou předností tohoto počínu je humor a nápaditost, kterou je seriál zpracovaný. Králíci Bob a Bobek zde vystupují jako věrní kamarádi, kteří to vždycky myslí dobře, ale ne vždycky to dobře dopadne, ale i přes svoje karamboly se nakonec podaří vše vyřešit svérázným způsobem. Poučení plyne hlavně z rituálních akcí, které králíci provádějí každý den po probuzení - pravidelné cvičení a pak honem do práce „protože práce šlechtí“. Hlavním záměrem seriálu je pobavit diváka a vyčarovat úsměv.

Čtení do ouška

TV pořad, Česká republika, 2013, 10 minut

Čeští herci a herečky čtou dětem pohádky. Pořad má víc jak 100 epizod a při četbě už se vystřídala celá řada slavných osobností Libuše Šafránková, Jiří Dvořák, Nina Divišková, Naďa Konvalinková a další.

Hlavním edukačním záměrem tohoto pořadu je motivovat a probouzet u dětí zájem o knihy a čtené slovo. Kultivuje děti po stránce literární, estetické, cvičí u nich schopnost soustředit se na text a děj příběhů a má relaxační účinky. Pro předškolní dítě je důležité, že pořad necílí pouze na zvukovou stránku, ale předčítaný materiál je patřičně doplněn vizuálně buď jednoduchou animací nebo obrázky klíčových momentů příběhu a tím dochází k propojení, čímž si dítě pohádku lépe zapamatuje. Samotný zvuk a melodie hlasu předčítače je podbarvena hudební kulisou nebo ruchy, které dodávají čtenému patřičné důraznosti. S vizuální stránkou pracuje i příprava televizního studia umístění rekvizit a živých zvířat, pokud to koresponduje tematicky s příběhem. Pořad má pozitiva v každém směru. Přesto jsem po shlédnutí pár epizod došla k závěru, že celé *Čtení do ouška* stojí a padá s osobností předčítače a celkovém kompilátu všech proměnných, někdy mi zážitek ze čtení rušilo pobíhání a přítomnost živých zvířat, jindy příliš fádní přednes, v důsledku toho jsou některé epizody méně zdařilé.

Jak vycvičit draky: Závod na hřeben

Animovaný seriál, USA, 2015–2018, 20 minut

Příběhy vikingského mladíka Škyťáka a jeho dračího kamaráda Bezzubky, kteří se za pomoci ostatních hrdinů snaží o nastolení rovnováhy mezi bájným světem draků a svérázným světem Vikingů. Seriálový cyklus navazuje na celovečerní film z roku 2010.

Hlavním motivem snímků je smíření dvou stran. Na jedné straně stojí drsní Vikingové a na druhé straně bájní draci, kteří pro Vikingy představují nebezpečí. Někde uprostřed je náš hlavní hrdina a jeho parta přátel, kteří našli v dracích skrytý potenciál a přátelství a snaží se tyto odlišné světy propojit. Edukační účinky vidím zejména v množství charakterových variací, v ilustraci vztahů (přátelství Škyťáka a Bezzubky, spojení s rodinou) a konfrontaci protichůdných rovin jednotlivých postav – mladí Vikingové versus stará generace svázaná tradicemi. Zřetelný je boj dobra a zla, překonávání

různých překážek a humor. Dalším pólem tohoto seriálů jsou negativní vlivy. Snímky jsou velice akční, je zde množství honiček, pádů, soubojů, soutěží a násilí vůbec. Příběhy pracují s výraznými ukázkami nenávisti, surovosti, humoru ve spojení s násilím a postavy starých Vikingů a jejich grafická prezentace mi přijdou zbytečně hrozivé. Stříh je rychlý a pro koukání leckdy nepříjemný. Co se týká dialogů vikingská mluva je plná nespisovných a argotových výrazů. Celkově snímek míří na čirý zábavný efekt.

Krtek a Panda

Animovaný seriál, Česká republika / Čína, 2016, 52x12 minut

Dobrodružství českého Krtečka, který se vydává na cestu do Číny, aby našel svého kamaráda pandu jménem Hehe. Seriál vychází z námětu Zdeňka Milera.

Krtek a Panda je poměrně citlivě koncipovaný seriál pro nejmenší diváky s dobrodružnými a pohádkovými prvky, ve kterých se vyzdvihuje především důležitost přátelství. Krteček je věrný bezelstný kamarád se srdcem na dlani. Svým nenásilným zpracováním odpovídajícím dětské naivitě a citlivosti se seriál s klidem vřadí mezi neškodnou a nenásilnou zábavu, která má za cíl vyvolat pozitivní účinky a dobrou náladu. Edukační přínos spatřuji především v jednoduché prezentaci vztahu hlavních hrdinů - upřímné přátelství, soucit, pomoc, tolerance atd. Velice dobře působí i úvodní titulky s chytlavou písničkou, ve které se zpívá o upřímném přátelství a dobrodružství a tím seriál naprosto vystihuje. Graficky a výtvarně hodnotím snímek jako podprůměrný.

Kouzelná školka

TV pořad, Česká republika, 1999, 30 minut

Kouzelná školka je zábavné a zároveň výchovně vzdělávací pásmo pro nejmenší diváky. Pořadem provádí moderátor v interakci s maňáskem, kteří baví a informují diváky o světě.

Kouzelná školka je zaměřena především na nejmenší diváky. Pořad působí na děti svojí vizuální a zvukovou stránkou. Moderátoři pracují s kostýmy, maskami, zpívají písničky a lehkou zábavnou formou předkládají dětem informace o světě, přírodě atd. Interakce moderátora a maňaska plní funkci rozhovoru dvou kamarádů, kteří spolu prožívají různá dobrodružství. Edukační přínos spatřuji v tom, jak pořad pracuje s mentalitou předškolního dítěte a to jak svým konceptem, tj. střídání vstupů moderátora s krátkými

pohádkami, tak přiměřeným množstvím adekvátně podaných informací a v neposlední řadě svým předáváním základních lidských poselství – přátelství, rodina, zdraví, radost...

Máša a medvěd

Animovaný seriál, Rusko, 2009-2018, 7 minut

Animovaná groteska o malé neposedné Máše a jejím velkém kamarádovi Míšovi.

Máša a medvěd je plnohodnotná originální animovaná groteska, která zaujme především svým neotřelým humorem a vypointovanými komickými situacemi, do kterých se Máša a medvěd dostávají. Přínos vidím především ve velké porci umně zpracovaného humoru, se kterým se dětský divák setkává, a který velice dobře funguje a je pochopitelný pro dětskou mentalitu. Zdařilá je i grafika a estetické zpracování seriálu. Myslím, že se dá ohodnotit jako jeden z těch lepších pořadů pro pobavení předškoláka s absencí násilí a hrubosti.

Mickeyho klubík

Animovaný seriál, USA, 2006, 24 minut

Mickey Mouse a jeho přátelé kačer Donald, Daisy, Minnie, Goofy a pes Pluto se spolu setkávají v Mickeyho klubíku, aby se společně vydávali za dobrodružstvím, vyřešili každý problém pomocí svého pomocníka „Ouška“ a jeho „Myškavčící“.

Pořad pracuje s dvěma hodnotami. Jednou hodnotou je příběh jako takový, dějová linka, kdy hrdinové prožijí dobrodružství a vyřeší nějaký problém. Druhá linka se snaží o zapojení dětského diváka do příběhu a jeho edukaci. Mickey Mouse otázkami motivuje děti k přemýšlení, zapojuje je do řešení problémů a zadává úkoly. Pokud podá nějakou otázku, je pár vteřin pauza, aby měly děti prostor přemýšlet. Posléze Mickey odtajní správnou odpověď a pochválí diváky za šikovnost. Úkoly v příběhu cílí povětšinou na rozvoj zrakové a sluchové percepce či paměti. Rozsah očekávaných znalostí odpovídá předškolnímu dítěti. Rizikový vliv tohoto modelu počínání spatřuji ve velké míře pasivity dítěte, kdy se pouze dívá a proces učení nemá žádný činnostní charakter.

Operace Jauu!

TV pořad, Velká Británie, 2012, 53 x 28 minut

Chris a Xand neboli Christopher a Alexander van Tullekenovi jsou dvojčata lékaři, kteří dětem přibližují medicínské prostředí.

Na pořadu spatřuji velice cenný edukační efekt. Lékaři provázející pořadem propojují informativní rovinu se zábavnou složkou. Zapojováním humoru odlehčují ožehavá či nepříjemná témata a tím se snaží u dětí eliminovat strach z lékařského prostředí a nemocnice. Pro názornost jsou do pořadu vkládány animované sekvence, pokusy či reálné ukázky tělesných orgánů. Lékaři dětem odpovídají na otázky, řeší s nimi jejich zdravotní těžkosti, upozorňují na zásady prevence a bezpečného chování, aby se předešlo úrazům. Ukazují, jak se ošetřují zranění, vysvětlují příčiny onemocnění, bolesti a práci záchranářů. Musím říct, že se pořad velice zdařile a vhodnou formou popral s někdy bolestivým tématem a přitom dětem dává cenné a nezkršené informace.

Ovečka Shaun

Animovaný seriál, Velká Británie, 2007-2016, 7 minut

Ovečka Shaun je komediální bláznivá groteska. Základním motivem je konfrontace zvířecích hrdinů v čele s Ovečkou Shaun a natvrdlého hospodáře, kterého mazané ovce vždycky nakonec převezou.

Epizody seriálů jsou velice dobře vypointované situačními gagy s absencí mluveného slova. Zvukovou stránku obstarávají jen zvuky zvířat a nic neříkající zvuky lidských postaviček. Zvířata jsou v epizodách prezentována jako ti moudřejší účastníci dění a hospodář – člověk, jako hloupý nemotora a omezenec, postrádající slušnost a charakter. Komický efekt povyšují i akční scény, které probíhají leckdy na pozadí, kdy diváci slyší jen zvuky a mají prostor pro svoji představivost. Edukační přínos, který seriálu nelze upřít je kvalitní humor a legrace, kdy se od srdce zasměje i dospělý. Precizní plastelínová animace se spoustou detailů působí velice esteticky. Pořad není primárně zaměřen pouze na dětského diváka, některé vtipné scény pochopí pouze dospělí a tak bych ho zařadila jako vhodný pro všechny věkové kategorie.

Papírové příběhy

Animovaný seriál, Rusko, 2015, 6 minut

Příběhy soba Aristotela a datla Ťuka v komediálním seriálu.

Seriál je nápaditě vytvořený. Více než obsahovou složkou zaujme svou netradiční animací vytvořenou skládáním papírových modelů, které doslova vyrůstají a sestavují se před vašimi očima na obrazovce. Edukační možnosti tohoto počínu pramení hlavně v touze probouzet v divácích kreativního ducha, v zapojení představivosti a potřebě si to taky vyzkoušet. Seriál poskytuje dobrou inspiraci pro rozvoj jemné motoriky a zručnosti. Celkově hodnotím kladně především s ohledem na invenční zpracování a dobrý nápad.

Sofie První

Animovaný seriál, USA, 2013, 78 x 25 minut

Příběhy malé Sofie, která se stává princeznou, poté co se její maminka provdá za krále Nádhernie. Za pomoci mocného amuletu z Avaloru, který malé princezně dává moc mluvit se zvířaty, prožívá mnohá dobrodružství.

Příběhy princezny Sofie fungují jako plnohodnotné pohádky v každém směru. Vytváří velký svět plný nadpřirozených bytostí, magických předmětů a kouzel. Na druhé straně se v epizodách řeší vztahové, morální a sociální otázky. Výraznými momenty jsou problémy v sourozeneckých a rodinných vztazích. Sofie je prezentována jako citlivá, upřímná, obětavá a odvážná dívka, která umí podat pomocnou ruku. Pro děti je dobrým charakterním a morálním vzorem. V dějových zápletkách se často vyskytuje konfrontace citlivé Sofie s její pyšnou nevlastní sestrou Amber, kdy je dětem nabídnuto pomocí příběhu patriční řešení sourozeneckých nedorozumění. Pyšná Amber se za pomoci Sofie mění v laskavou a tolerantní a Sofie je často ukázána jako někdo, kdo dělá chyby, za které je potrestána a nachází ponaučení. Princeznu Sofii hodnotím jako kvalitní pohádkový seriál, ze kterého si děti odnášejí mnohá životní poselství. Jediné, co spatřuji na seriálu jako rušivé je poměrně kýčovitě grafické zpracování animace.

Šmoulové

Animovaný seriál, USA / Belgie, 1981, 275 x 25 minut

Malí modří Šmoulové v čele s Tatškou Šmoulou a jejich pohádkové příběhy plné fantazie a odvážného boje se zlým čarodějem Gargamelem a jeho kocourem Azraelem.

Přínosem seriálu vedle zábavné složky, je ilustrace lidské společnosti prostřednictvím malých skřítků, kteří dokáží velké věci, když táhnou za jeden provaz. Dětem je ukázáno, jak je každý důležitý a má svoji hodnotu. Výrazné jsou pohádkové motivy - kouzla a nadpřirozeno aktivizující dětskou fantazii. Postavičky Šmoulů i Gargamela představují základní archetypální modely lidských charakterů (zlý čaroděj, moudrý Taťka Šmoula, Koumák, Malíř...), které jsou pro děti snadno rozpoznatelné. Celý seriál je laděný humorem a nadsázkou, u které se děti zasmějí.

Scooby Doo na stopě* a *Scooby Doo: Záhady s.r.o.

Animovaný seriál, USA, 1969, 34 x 21 minut a 2010-2013, 21-23 minut

Parta kamarádů Velma, Daphne, Shaggy, Fredy a pes Scooby Doo řeší záhady a prožívají různá dobrodružství.

Seriál poutá diváky už mnoho let především kvůli touze se příjemně bát a řešit záhady. Většina dílů má stejný vzorec - tajemství, které na začátku vypadá nadpřirozeně a po postupném rozpletení dějových nití docházíme k poznání, že dotyčná záhada má reálný základ a tudíž není čeho se bát. Inspirací hodnou následování je parta přátel, kteří společnými silami přijdou na kloub i té největší záhadě. Pro děti je seriál dobrým nástrojem, jak si v bezpečí svých domovů odžít strach a těšit se z tajemství. Motivuje je k přemýšlení nad příběhem a zároveň dostávají životní moudro, že ne každý strach je oprávněný. Seriál bohužel má i škodlivý potenciál, u citlivějších jedinců mohou strašidelné příběhy a prezentovaná ničivá síla zla, napáchat nemalé škody, a proto je na rodičích, aby tento seriál pouštěli dětem s rozmyslem.

Show Toma a Jerryho

Animovaný seriál, USA / Kanada, 2014, 11 minut

Animovaná groteska o velkém kocourovi Tomovi, který neustále nahání malého myšáka Jerryho, který ho pokaždé přelstí.

Tom a Jerry je jedna z klasických akčních grotesek. Pracuje s velkou porcí honiček, pádů, rozpláclych nosů a akcí deformujících různé části těla. Od vázy, která letí na hlavu, přes ohořelý ocas nebo nakrájení hrdiny na nudličky. O edukačním přínosu snad ani nemůže být řeči. Přestože se smíchem sledujeme jak nešťastný Tom ne a ne toho myšáka chytnout, pro dítě ve vývoji je to prezentace násilí, která nepřináší žádná pozitivita. Na

jedné straně agrese bez následků s humorem a na straně druhé realita, kdy si dítě chce vše vyzkoušet. V důsledku toho je vhodné tyto bezesporu zábavné snímky pouštět dětem, až ve chvíli, kdy začnou oddělovat reálný svět a fikci.

Spongebob v kalhotách

Animovaný seriál, USA, 1999–2018, 22–51 minut

Příběhy podmořské houby Spongeboba a dalších mořských obyvatel.

Pro Spongeboba je typický především chaos a nesmyslné nelogické situace doplněné hloupými dialogy. Většina komediálních situací je uměle vytvořená pomocí tak složitých stupidních konstrukcí, že člověk se zdravým rozumem se tomuto nemůže od srdce zasmát. Na seriálu bohužel neshledávám žádný edukační přínos, protože jediné na co Spongebob v kalhotách míří je především hloupost a mlácení prázdné slámy.

Tučňáci z Madagaskaru

Animovaný seriál, USA, 2008, 80x23 minut

Nenápadní tučňáci obývající zoologickou zahradu, jsou ve skutečnosti tajnými agenty, kteří jsou připraveni vyřešit každý problém.

Seriál nepřináší mnoho nápaditosti ani invence. Celkové vyznění snímků je poněkud ploché a nezajímavé. Nudně působí i jednotlivé interakce ve skupině tučňáků a stejně tak nezaujme grafická stránka snímku. Co na seriálu shledávám jako rušivé jsou především špatně napsané dialogy postrádající humor a obsahově neodpovídající předškolnímu dítěti. Je to animovaný seriál pro děti s dialogy pro dospělého. Jako klad bych vyzdvihla, že snímky mají děj, který logicky drží pohromadě a nepostrádá akci.

Včelka Mája

Animovaný seriál, Japonsko / Západní Německo / Rakousko, 1975, 104 x 25 minut

Příběhy malé včelky Máji a jejích přátel Vilíka, lučního koníka Hopa, tety Kasandry a mnoha obyvatel zvířecí říše, se kterými Mája prožívá svá dobrodružství.

Včelka Mája je neposlušná, zvidavá včelka, která se pro svou touhu po dobrodružství, neustále dostává do potíží. Potenciál těchto příběhů vidím v několika věcech. Za prvé jde o výchovný model, kdy za neposlušnost přichází trest a většinou v takové podobě, který dokáže křehká dětská duše unést. Dále se děti zábavnou formou dozvídají spoustu

poznatků o zákonitostech zvířecí říše a i říše lidí. Personifikovaní zvířecí hrdinové ilustrují jednoduché problémy v mezilidských vztazích a nabízejí řešení. Včelka Mája není pro děti nástrojem hodným následování, spíše má funkci varující, „*když se takhle budeš chovat, může se stát to a to*“. Zároveň ale dětem představuje svět za branami bezpečného domova jako divoký, nespoutaný, plný krásy a velkého tajemství, nad kterým je potřeba žasnout, poznávat ho, ale i chránit a chovat se k němu s úctou. Seriál je koncipovaný s rozmyslem, tak aby děti vychovával poutavým a zábavným způsobem bez násilí a velké akce. Rizikový faktor zde vidím především v neposlušném a temperamentním chování Máji, která upadá do problému, je nepoučitelná a pro děti není dobrým vzorem. Z každé nesnáze naštěstí vybrusí bez újmy, ale v životě to takhle vždycky nechodí a to by se mělo dětem zdůraznit.

Večerníček

TV pořad, Československo, 1965, 10 minut

Televizní pořad, který plní funkci pravidelné pohádky na dobrou noc víc jak půl století. Součástí Večerníčku je úvodní a závěrečná kreslená znělka podbarvená hudbou a krátká animovaná či hraná pohádka různých autorů.

Přínosem večerníčkových pohádek je zejména pravidelnost, se kterou jsou vysílané. Pro děti mají rituální význam, zpříjemňují a uklidňují jejich mysl před usnutím a zároveň jim přinášejí zábavu i ponaučení. Pro večerníčkové seriály je typický jemný humor a velká námětová a grafická pestrost. Negativní vlivy nespátřuji.

Zprávičky

TV pořad, Česká republika, 2000, 8 min

Každodenní zpravodajský pořad ČT určený dětem.

Zprávičky informují každodenně dětské diváky o kulturních, společenských a sportovních událostech v jejich okolí. Děti mají prostor se do zpravodajství zapojovat posíláním fotek a informací na Instagram a také pomocí webového rozhraní pořadu, kde se mohou každý týden vyjadřovat na aktuální téma. Na konci pořadu je zařazena relace o počasí. Pořadem provádí moderátor, který uvádí reportáže a zadává téma týdne. Pořad má ryze informační charakter a podněcuje děti k aktivitě a všímavosti.

6.3.2 Druhá část dotazníku – oblíbené pořady

Každé z dotazovaných dětí dokázalo definovat alespoň jeden oblíbený pořad a důvod, proč se na něho dívá.

Dívky

Dívky označily celkem 27 oblíbených pořadů. Největší zastoupení mají filmy nebo seriály s pohádkovými motivy celkem 13. Nejčastěji se objevil seriál *Sofie První* z produkce Disney Junior. Druhým nejoblíbenějším žánrem jsou dobrodružné seriály nejvíce *Scooby Doo*. Jako důvody oblíbenosti dívky často uvádí hlavního hrdinu či hrdinku nebo různé vizuální a akustické prvky např.: dlouhé vlasy, létající koně, písničky atd.

Chlapci

Chlapci jmenovali 20 oblíbených pořadů z toho 12 jich spadá do žánru akčního či dobrodružného. Nejraději se dívají na seriál *Jak vycvičit draky*, *Jurský svět*, *Transformery* a pak preferují různé komiksové hrdiny *Batman*, *Spiderman*, *Avengers*. Důvodem oblíbenosti jsou akční procesy jako je boj, přeměňování, pomoc a záchrana lidí nebo různé vizuální prvky – auta, roboti, draci, meče atd.

6.3.3 Odpovědi na výzkumné otázky

Jaké edukační přínosy mají televizní pořady pro děti?

Většina pořadů mířících na dětskou populaci, má nějaký edukační rozměr. Je otázkou jak s tímto rozměrem tvůrci, rodiče a vychovatelé pracují. Míra edukačního vlivu je v první řadě ovlivněna náměty a formálním zpracováním pořadů. Hodnotu a potenciál pořadů dále ovlivňuje vztah rodičů a vychovatelů k televiznímu médiu a pořadům, které dětem pouští, jestli se zajímají a hovoří s dětmi, o tom co shlédly.

Zábavná seriálová pásma mají edukační hodnotu povětšinou v demonstraci vztahových vzorců (rodinné, sourozenecké, přátelské vztahy) dále poukazují na morální a etická poselství do života (boj dobra a zla, čest, pomoc a záchrana v nouzi). Velký přínos výchovně vzdělávacích pořadů vidím ve zdroji nevyčerpatelných informací a vědomostí podněcujících děti k vlastní aktivitě a objevování světa. Některé pořady míří na třibení vkusu, estetického citění a smyslu pro vkusnou legraci a humor. Graficky i humorně

vkusně zhotovené hodnotím především animované grotesky *Máša a medvěd* a *Ovečka Shaun*.

Jako prostředek k vyhodnocení edukačního přínosu televizních pořadů pro děti nám mohou pomoci rámcové cíle předškolního vzdělávání uvedené v RVP PV (2018)

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

Většina pořadů má tendence děti učit a předkládat jim různě široké spektrum informací od elementárních vědomostí o přírodních zákonitostech až po sociální učení, kdy děti mají možnost vidět velkou škálu mezilidských interakcí. Proces učení je ale v případě televizního média brzděn velikou mírou pasivity bez možnosti aktivního zapojení. Toto poskytují snad jen výchovně vzdělávací tzv. aktivizující pořady. Jsou to většinou pořady doprovázené moderátorem, který něco prezentuje v televizním studiu tanec, zpěv, cvičení, manuální vyrábění. Spolu s ním jsou většinou ve studiu i děti, které kopírují jeho počínání a motivují dětského diváka k zapojení se. Děti pak mohou například cvičit s televizí nebo si něco vyrobit (např. pořady *Hýbáanky*, *Rytmix*, *Kouzelná školka*, *Šikulové*). Učení ale není pouze předávání informací. Prostřednictvím pořadů se děti učí také řešit situace podle vzoru svých oblíbených hrdinů, což mezi jiným bývá i bojem či slovní agresí. Děti tento model posléze opakují ve svých hrách a životních situacích. Vzorem pro děti také může být napodobování různých nebezpečných situací, do kterých se jejich hrdinové dostávají a obvykle z nich vyvážnou bez újmy na zdraví.

2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

Základní hodnota, se kterou většina dětských pořadů pracuje, je respekt a úcta k životu a k člověku jako jedinci. Hrdinové pořadů většinou oplývají vlastnostmi jako odvaha, čest, poctivost, respekt k rodině, k přírodě a ke světu. Dětem jsou prezentováni jako někdo, kdo se i přes svoje chyby, obavy a zranitelnost obětuje za vyšší dobro, vrhá se proti nástrahám, porazí nepřitele, zachrání svět a přitom překonává sám sebe. To vše je dáváno do kontrastu s opačným pólem, se zlem a destruktivní silou v jakékoliv podobě, přičemž je divákům jasně rozlišeno, jaké postoje a chování jsou akceptovatelné ve společnosti a jaké nikoliv. Tato konfrontace je zvláště dobře využita v pohádkových seriálech *Sofie První*, *Elena z Avaloru* a akční a dobrodružná seriálová pásma pokud dokáží vybalancovat dávku akce a morálního poselství *Jak vycvičit draky*, *Scooby Doo*,

Transformers, Batman, Spiderman, Avengers atd. Děti se s tímto modelem chování ztotožňují, chtějí být stejně nezávislí a odvážní jako jejich hrdinové a svoji touhu promítají do her a zábavy. Jako protiklad však mohou působit prostředky, kterými hrdinové hodnoty obhajují a čelí zlu. Nejčastěji to bývá boj a nadpřirozená kouzla, která svou viditelností mohou zaclonit pozitivní hodnoty. Ne každé dítě zcela pochopí smysl boje, ale každé vidí bojovou akci. Jsou však také oblíbené pořady, jejichž hodnoty jsou při nejmenším podivné (např: *Spongebob* a jeho nesmyslné počínání).

Hodnoty, ke kterým směřují populárně naučné snímky, jsou různorodé. Část si vzala za cíl pěstovat v dětech respekt k přírodě, k rozmanitosti jejího bohatství. Vybízejí k životu v harmonii a poukazují na důležitost její funkce pro koloběh života a potřebě jí chránit *Novinky z přírody, Hvězdy zvířecí říše, Zázraky planety Země, Vynalézáme s přírodou, Podivuhodné počasí* atd.

Jiné ukazují hodnotu lidské práce (*Šikulové*), vědomostí a informací (*Nina a neurony, Zprávičky, Tamtam*), hodnotu umění a krásy (*Čtení do ouška, Hudební perličky Pavla Šporcla*). Pořad *Operace Jauu!* je velice kvalitní populárně naučný snímek, který děti informuje o funkcích, stavbě a pochodech lidského těla. Dítě se setkává s významem lidského života v trochu jiném rozměru než v morálním.

3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

Už samotný akt zapnutí televizního přijímače, je procesem svobodné vůle. Stejně tak výběr pořadů, na které se bude dítě dívat, pokud neprobíhá regulace ze stran dospělých. Ve většině případů mají děti svobodnou volbu alespoň v rámci jednoho programu či času, ve kterém probíhá na televizních stanicích vysílání dětských pořadů. V jedné z MŠ, kde probíhalo dotazníkové šetření byl položen dotaz namátkově vybraným respondentům, zda si televizi pouští sami. Většina dětí odpověděla kladně, že ANO. Otázkou je, zda je zde samostatnost žádoucí a zda lákavost a podbízivost televizní zábavy nevede dítě k tomu, aby ji konzumovalo v míře, která už zdaleka není prospěšná. Samotné programy nabízejí vzorce chování, které děti napodobují a tudíž vybízejí k zamyšlení se nad obsahovou stránku. V dobrodružných seriálech jako je *Scooby Doo*, kde hlavní hrdinové řeší záhady a tajemství, mohou děti pomocí indicií rozplétat nit příběhu, zapojovat logické uvažování a domýšlet varianty rozuzlení. Velký prostor pro

samostatné uvažování nabízejí některé dobře vypořádané grotesky jako je *Máša a medvěd* nebo *Ovečka Shaun*, které pracují s vynikajícími situačními gagy cílícími v mnohých případech na dětskou obrazotvornost, pochopení vtipu a dotváření dějových peripetií probíhajících na pozadí, které divák nevidí. Už samotný humor vyžaduje rozumovou vyspělost jedinců, aby mohl vyvolat kýžený efekt. Vlastní interpretace příběhů a její rozvíjení ve fantazii a následné praktické využití při hře nebo výtvarných činnostech, jsou rozměry, které televize dětem nabízí a dává jim otevřené možnosti, jak s viděným naložit dále. Obecně lze říci, že výrazně větší prostor pro samostatné uvažování, myšlenkové operace a samostatnost obecně, dávají snímky, ve kterých se málo, nebo dokonce vůbec nemluví a děti si příběh domýšlejí podle situací, které se přihodily.

Jaké pořady děti sledují?

Jako sledovaný pořad je označován snímek, který děti dokáží identifikovat. Znají ho, ví o čem je a kdo tam vystupuje. V dotazníku sledovanosti bylo vyhodnoceno 21 pořadů z toho 16 zábavných a 5 výchovně vzdělávacích a nebyly rozlišovány odpovědi dívek a odpovědi chlapců.

Tab. 11: Přehled nejfrekventovanějších pořadů

NEJSLEDOVANĚJŠÍ POŘADY	
POŘADY – ŽÁNRY ZÁBAVNÉ	Počet kladných odpovědí
<i>Bob a Bobek</i>	28
<i>Máša a medvěd</i>	28
<i>Šmoulové</i>	28
<i>Včelka Mája</i>	28
<i>Večerníček</i>	27
<i>Aladinova dobrodružství</i>	26
<i>Jak vycvičit draky</i>	26
<i>Sofie První</i>	26
<i>Scooby Doo</i>	25
<i>Krtek a Panda</i>	25
<i>Ovečka Shaun</i>	24
<i>Papírové příběhy</i>	24
<i>Spongebob v kalhotách</i>	24
<i>Tučňáci z Madagaskaru</i>	23
<i>Alfa a Omega</i>	21
<i>Show Toma a Jerryho</i>	21

POŘADY – ŽÁNRY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ	Počet kladných odpovědí
<i>Kouzelná školka</i>	25
<i>Mickeyho klubík</i>	24
<i>Operace Jauu!</i>	24
<i>Čtení do ouška</i>	23
<i>Zprávičky</i>	21

Zdroj: Tab. 6, 7, 8

Jaké pořady mají děti nejraději?

Jako oblíbené jsou označovány pořady, které děti upřednostňují před ostatními, pokud mají možnost svobodné volby. V dotazníku, který zjišťoval oblíbené pořady, byly rozlišovány odpovědi chlapců a odpovědi dívek. Děti označily celkem 37 pořadů z toho 33 zábavných a 4 výchovně vzdělávací. Z tabulky je patrné, že děti cílí v předškolním období povětšinou na zábavné animované seriály a filmy. 4 dívky označily jako své oblíbené pořady i hrané snímky a to film *Ať žijí duchové*, seriál *Topsy a Tim*, pohádku *Princezna ze mlejna* a večerníčkový cyklus *Krkonošské pohádky*. Dotazník sledovanosti zaznamenal některé velice kvalitní populárně naučné snímky, na které se děti dívají. Mají-li si však volit pořady na základě svých preferencí a oblíbenosti, je málo těch, kdo označí tyto pořady jako oblíbené. Z 30 respondentů je pouze 5 dětí a jen jedna dívka uvedla 2 výchovně vzdělávací pořady jako oblíbené. Jako nejoblíbenější pořad bychom mohli označit seriál *Jak vycvičit draky*, který za svůj nejoblíbenější označilo 7 dětí, z toho 5 chlapců a 2 dívky. Já osobně považuji tento pořad především jako „lábivý“, nelíbí se mi na něm však výrazná akční složka prezentující množství násilných scén a ani vizuální stránku bych neoznačila za zdařilou. Pomyslné stříbrné místo obsadil *Jurský svět* (3 hoši a jedna dívka), *Scooby Doo* (3 dívky a 1 chlapec) a *Sofie První* (4 dívky) viz tabulka č. 11.

Tab. 12: Přehled oblíbených pořadů

OBLÍBENÉ POŘADY		
POŘADY – ŽÁNRY ZÁBAVNÉ	Dívky	Chlapci
<i>Aladinova dobrodružství</i>	1	1
<i>Ať žijí duchové</i>	1	0
<i>Avengers</i>	0	1
<i>Batman</i>	0	1
<i>Cars</i>	0	1
<i>Čert a Káča</i>	1	0
<i>Elena z Avaloru</i>	2	1
<i>Grinch</i>	0	1
<i>Jak vycvičit draky</i>	2	5

<i>Jurský svět</i>	1	3
<i>Kocour Felix</i>	0	1
<i>Krkonošské pohádky</i>	1	0
<i>Kung Fu Panda</i>	0	2
<i>Máša a medvěd</i>	1	0
<i>Monster High</i>	1	0
<i>My Little Pony</i>	2	0
<i>Na vlásku</i>	1	0
<i>Ninjago</i>	1	0
<i>Princezna ze mlejna</i>	1	0
<i>Scooby Doo</i>	3	1
<i>Sněhurka</i>	1	0
<i>Sofie První</i>	4	0
<i>Spiderman</i>	0	1
<i>Spongebob v kalhotách</i>	1	2
<i>Šípková Růženka</i>	1	0
<i>Šmoulové</i>	1	1
<i>Tlapková patrola</i>	1	1
<i>Topsy a Tim</i>	1	0
<i>Transformers</i>	0	3
<i>Večerníček</i>	0	1
<i>Wings</i>	2	0
<i>Země patří Luně</i>	1	0
<i>Želvy Ninja</i>	0	1
POŘADY – ŽÁNRY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ	Dívky	Chlapci
<i>Dokumenty o přírodě</i>	1	0
<i>Mickeyho klubík</i>	1	1
<i>Nina a neurony</i>	1	1
<i>Operace Jauu!</i>	1	0

Zdroj: Tab. 6, 7, 9, 10, ČSFD.cz

Co se dětem na oblíbených pořadech líbí?

Z výzkumu plyne, že ideální pro dětského diváka je, když oblíbené pořady mají namíchanou akční část s legrací a vizuálně se dětem líbí. Děti jako důvody oblíbenosti často označují vizuální vzhled hrdinů a jiné vizuální prvky (dlouhé vlasy, šaty, modrý a zelený, meče atd.) nebo upřednostňují akční děje (létání, boj, legraci, přeměňování, rychlost atd.)

Jaká rizika či škodlivé faktory mají dětské pořady?

Rizikové vnímám především oblíbená akční seriálová pásma. Většina těchto počínů pracuje s prospěšnými záměry, kdy se dětem snaží předávat dobré úmysly, ale špatnou formou. Akční příběh sice umí velice dobře konfrontovat dobré a zlé póly (záchrana a

pomoc jedincům v ohrožení), avšak přínosný potenciál přebijí akční prvky a agrese. Jsou zde často rychlé střihové sekvence, což má vliv na soustředění a někdy i nevhodná a děsivá demonstrace zla a krutostí všeho druhu. Pokud děti inspiruje akční příběh a využijí ho při svých hrách, kopírují ty nejvíce markantní prvky, což je střílení a boj nebo si vyrábějí různé zbraně z konstrukčních stavebnic.

Dalšími pořady s diskutabilním obsahem jsou různé komediální seriály. Za prvé – animované grotesky, kde se snoubí humor a násilí (*Show Toma a Jerryho*). Nelze s určitostí říci nakolik mají tyto pořady negativní dopad, ale dle mého názoru prezentace humoru a agrese není pro předškolní dítě příliš vhodnou zábavou. Za druhé jsou to humorné snímky (*Spongebob v kalhotách*), které ukazují především hloupé a nesmyslné počínání hlavních hrdinů a dětem tudíž nenabízejí osobnost hodnou následování a nelze zde hledat ani pozitiva ohledně třibení vkusu k humoru a legraci. Přesto například seriál *Spongebob v kalhotách* sklízí na webovém portále ČSFD.cz velice kladné hodnocení.

V poslední řadě bych se chtěla vyjádřit k výtvarné a vizuální stránce věci. Té stránce, které si děti, jak plyne z výzkumu, všímají nejvíce. Někteří tvůrci sází na rčení: „Čím barevnější tím lepší.“ Jiní tvoří velice esteticky hodnotné snímky s vyváženými a barevně sladěnými variacemi postav i prostředí. Budeme-li dětem předkládat průměrné až podprůměrné esteticky hodnotné snímky, nemůže čekat, že dokáží ocenit skutečné umění, přirozenou krásu, že budou mít styl a smysl pro eleganci. Bohužel u televizních seriálů dochází často k tomu, že obsahově kvalitní snímky nejsou kvalitně zpracovány výtvarně. Jako průměrné až podprůměrné bych chtěla označit snímky *Sofie První, Krtek a Panda, Tučňáci z Madagaskaru, Mickeyho klubík* atd.

7 DISKUZE

Shrneme-li závěry výzkumné části práce, můžeme říct, že většina dětí inklinuje k pořadům odpovídajícím obsahem i formou své genderové roli, o které mluví Vágnerová (2000) a charakterizuje chlapeckou roli jako soutěživou, dominantní, plnou síly a aktivního chování a dívčí jako citlivou, laskavou, s empatií a tendencemi pomáhat ostatním. Přesto se ukazuje dle výsledků výzkumného šetření, že některé dívky vystupují ze své předdefinované role a preferují při výběru dobrodružné či akční seriály před jemností klasických pohádek např. seriály *Scooby Doo* a *Jak vycvičit draky*. V podstatě i pohádkové seriály jako *Sofie První* a *Elena z Avaloru* mají svůj akční ráz, kdy hlavní hrdinky nejsou ukazované jako bezmocné a submisivní, ale jako nezávislé, plné energie, odvahy a temperamentu připravené pustit se do každého dobrodružství. Dívky se v dnešní době s tímto modelem chování dle mého názoru a pozorování ztotožňují více než s podřízenou rolí.

Dalším aspektem při výběru pořadů je jeho vizuální stránka a celkové formální ztvárnění. Vágnerová (2000) zmiňuje, jak velký význam má pro proces učení vizualizace, názornost a nápodoba viděného. Část výchovně vzdělávacích pořadů obdržela od dětí velice málo kladných odpovědí. Po namátkovém shlédnutí některých z nich bylo zjištěno, že poměrně kvalitní obsah je předkládán strohým a nezajímavým způsobem bez pozitivní motivace např. pořady *Novinky z přírody*, *Hvězdy zvířecí říše*, *Hudební perličky Pavla Šporcla*. V dotazníkovém šetření zjišťujícím oblíbené pořady, téměř všechny děti označily jako důvod obliby různé vizuální prvky. Pro děti je velice důležité jak jejich preferovaní hrdinové vypadají a co mají za rekvizity uvádějí např.: dlouhé vlasy, létací koně, draky, meče nebo si pamatují jakou mají barvu - modrý, zelený...

Z výzkumu je patrné, že dětmi preferované pořady mají povětšinou zábavný charakter. Edukačně bohaté populárně naučné snímky nejsou vyhledávaným artiklem. Toto zjištění považuji za výzvu pro rodiče a vychovatele, aby podpořili u dětí zájem o tyto pořady, ale také je to výzva pro dramaturgické skupiny televizních studií, aby se zamyslely nad svou tvorbou pro dětského diváka a při psaní a vytváření pořadů brali ohled na vývojová specifika, poznávací a učební strategie dětí a nejen na kvantitu pořadů v programových nabídkách.

Po sečtení všech kladných odpovědí u všech pořadů v dotazníku sledovanosti a vydělení počtem respondentů, vyšlo v průměru 39 pořadů, které jedno dítě shlédne nebo pravidelně opakovaně sleduje v televizi v průběhu jednoho měsíce. A je třeba si uvědomit, že pořadů může být více, protože do výzkumu bylo zařazeno pouze 37% ze skutečně nabízených pořadů, takže průměr by mohl být podstatně větší (celkový počet zaznamenaných pořadů je 195 z toho bylo 73 pořadů vybráno do výzkumu). Suchý (2007, s. 13) uvádí, že dítě průměrně stráví před televizí 25 hodin týdně. Zohledníme-li, že délka pořadů pro děti je cca 20 minut, tak za týden dítě shlédne 75 pořadů. Denně je to 3,5 hodiny u obrazovky a téměř 11 pořadů.

Stejně údaje jako Suchý (2007) uvádí i webový portál Bílý kruh bezpečí, který předkládá doporučení Americké akademie pediatriů a apeluje na lékaře, aby rodičům doporučili omezit dětem sledování televize na 1-2 hodiny denně (Bílý kruh bezpečí, ©[b. r.]). Tyto informace mě provokují k zamyšlení. Je vůbec možné, aby dětský mozek zpracoval takové množství informací? A pokud je zachytí, jak jej tyto informace ovlivní? A kolik zajímavých věcí by dítě mohlo skutečně zažít, kdyby nesesedělo prakticky celý jeden den ze sedmi před televizní obrazovkou?

8 ZÁVĚR

Téma mé bakalářské práce bylo **Televizní produkce a předškolní dítě**. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části je zmapována historie a současnost filmové a televizní tvorby pro děti. Je zde i zmínka o počátcích filmu a televize a něco málo z filmové teorie pro pochopení hlubších souvislostí. V závěru teoretické části jsou pojmenovaná pozitiva a možné edukační přínosy a také rizikové vlivy plynoucí z televizní média vůbec.

Praktická část dokumentuje průběh výzkumného šetření složeného z měsíčního pozorování dětských pořadů na veřejně dostupných televizních stanicích (Česká televize, Nova, Prima, Barrandov) a dotazníkového šetření, který zjišťoval frekvenci a oblibu pořadů. Frekvence byla zaznamenána prostřednictvím první části dotazníku, u které děti vybíraly pomocí odpovědí ANO/NE pořady, které znají. Dle nastavených kritérií - počet kladných odpovědí 21 včetně a více, bylo vyhodnoceno 21 položek, u kterých se provedla podrobná analýza na základě shlédnutí filmů a namátkově vybraných epizod seriálů a pořadů. Obliba byla sledována druhou částí dotazníku otevřeným dotazem, který zaznamenal preferované pořady každého dítěte a důvody obliby. Dotazník byl vyhotoven s 30 respondenty.

Po vyhodnocení obou částí dotazníku byly zodpovězeny výzkumné otázky. Edukační přínosy byly konfrontovány i s rámcovými cíli RVP PV (Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání).

Během výzkumu jsem řešila mnohá úskalí. Ať už to byla selekce pořadů do dotazníku, o které jsem se už vyjádřila v kapitole 5.1 nebo objektivní zhodnocení edukačních a rizikových vlivů nejsledovanějších pořadů. Při hodnocení jsem vycházela ze znalostí vývojové psychologie dítěte předškolního věku a z jeho učebních a poznávacích strategií. U některých pořadů jsem zohlednila i grafickou stránku pokud byla velice zdařilá či naopak. Opět jde ale o subjektivní pohled a rozsah osobního vkusu a preferencí. Diskutabilní je i roztřídění pořadů do jednotlivých žánrů, kdy většina pořadů je žánrově přelétavá a dá se zařadit do dvou i více žánrů zároveň.

Práce byla obtížná ve sběru, roztřídění a interpretaci dat. Nahlédneme-li do historie, tak nabídka televizních pořadů pro děti se za posledních 30 let mnohokrát znásobila. Přibylo i televizních stanic a dítě může dnes u televize doslova strávit celý den a pořad se bude na co dívat.

Moje práce mě inspirovala k zamyšlení se nad tím, jak televize ovlivňuje naše každodenní životy a především životy našich dětí. Sama mám pětiletého syna, který miluje televizní a filmové pohádkové příběhy a často je ve svých hrách rozvíjí. Mám však strach, že sebelíp natočený příběh je pouze hotovou formou, která děti ať tak či onak okrádá o část vlastní fantazie, o aktivní prožívání všeho na co se v televizi pouze dívají. Bojím se do jaké míry ovlivňují média životy našich dětí, jak ovlivňují jejich psychický, kognitivní a především morální vývoj.

Mám-li se na závěr vyjádřit k televizní produkci pro předškolní dítě, musí být řečeno, že především rodiče a vychovatelé jsou zodpovědní za to, na co se bude dítě dívat a jak dlouho dobu u televizního média stráví. Televize nabízí nepřeborné množství všeho, ale strategie, které bychom měli děti naučit jsou, být kritický k tomu, co vidím a umět si vybrat. Z výzkumu vyplývá, že televize může do jisté míry plnit výchovnou a vzdělávací funkci, dokáže v rámci svých možností naplňovat rámcové cíle RVP PV a má obrovský zábavný potenciál, ale jsem přesvědčená, že je-li něčeho moc, je to nebezpečné.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BERGAN, Ronald. *Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]*. V Praze: Slovart, 2008. Velký ilustrovaný průvodce. ISBN 9788073911362.

BERNARD, Jan a Pavla FRÝDLOVÁ. *Malý labyrint filmu*. Praha: Albatros, 1988.

BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6.

DUTKA, Edgar. *Scenáristika animovaného filmu: Minimum z historie české animace*. 2., rozš. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2006. ISBN 80-7331-069-4.

DUTKA, Edgar. *Minimum z dějin světové animace*. V Praze: Akademie múzických umění, 2004. ISBN 80-7331-012-0.

FORMAN, Zdeněk. *Výrazové prostředky filmu a televize*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Učební texty vysokých škol.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024713694.

JACHNIN, Boris. *Walt Disney*. Praha: Československý filmový ústav, 1990. ISBN 80-7004-037-8.

KLIMENT, Petr, Daniel SOUČEK, Ivan KLIMEŠ a Pavel CÁPAL. *Český kinematograf: počátky filmového průmyslu 1896-1930*. V Praze: Národní technické muzeum, 2016. ISBN 978-80-7037-272-2.

KRUMML, Milan. *Televize? Televize!*. Praha: Česká televize, 2013. ISBN 978-80-7404-165-5.

KSENOFONTOV, V. V. *Televize - rodina - dítě*. Praha: Československá televize, 1975.

KŠAJTOVÁ, Marie a Irena POVEJŠILOVÁ. *Velký příběh Večerníčku: historie nejslavnějšího televizního pořadu u nás*. Praha: Albatros, 2005. Albatros Plus. ISBN 80-000-1664-8.

ORLEBAR, Jeremy. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012. ISBN 978-80-7331-246-6.

- PTÁČEK, Luboš. *Panorama českého filmu*. Olomouc: Rubico, 2000. ISBN 80-858-3954-7.
- REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8926-7.
- SLANINA, Ondřej. *Česká animovaná klasika*. Praha: Charon media, 2016. ISBN 978-80-904975-2-8.
- SUCHÝ, Adam. *Mediální zlo - mýty a realita: souvislost mezi sledováním televize a agresivitou u dětí*. Praha: Triton, 2007. Psyché (Triton). ISBN 978-807-2549-269.
- SUCHÝ, Ondřej a Pavel TAUSSIG. *A večer bude biograf: exkurze do království stříbrného plátna*. Praha: Albatros, 1990. Objektív (Albatros).
- TIBITANZL, Jan. *Panáčci na plátně*. Praha: Československý filmový ústav, 1989. Filmový klub dětí.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8308-0.

Internetové zdroje

- Asociace komerčních televizí* [online]. c2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.aktv.cz/>
- Bílý kruh bezpečí: Děti a TV* [online]. [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/prevence/deti-a-tv/>
- Česká televize* [online]. c1996-2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/>
- Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/>
- Filmová databáze* [online]. HyperMedia, c2003-2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/>
- iPrima* [online]. FTV Prima, c2003-2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.iprima.cz/>
- Nova Group* [online]. c2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.novagroup.cz/>
- Óčko* [online]. Společnost Stanice O [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://ocko.tv/>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-vseobecne-vzdelavani>

The Walt Disney Company [online]. c2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.thewaltdisneycompany.com/>

TV Barrandov [online]. EMPRESA MEDIA, [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.barrandov.tv/>

Periodika

MACEK, Petr. Televizní vysílání pro děti a mládež - psychologický pohled. *Pedagogika*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, **L(3)**, 246-255. ISSN 2336-2189.

MIHÁL, Vladimír. Dopad televize na vývoj dítěte. *Pediatric pro praxi*. Olomouc: Solen, 2012, **13(4)**, 281-282. ISSN 1803-5264.

TV max. Praha: MAFRA Print, 2019, **14(6)**. ISSN 1801-8912.

TV max. Praha: MAFRA Print, 2019, **14(7)**. ISSN 1801-8912.

TV max. Praha: MAFRA Print, 2019, **14(8)**. ISSN 1801-8912.

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – seznam pořadů pro děti TV Nova a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

Příloha č. 2 – seznam pořadů pro děti TV Prima a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

Příloha č. 3 – seznam pořadů pro děti TV Barrandov a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

Příloha č. 4 – seznam pořadů pro děti Česká televize a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

Příloha č. 1 - Seznam pořadů pro děti TV Nova a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

POŘAD	INFORMACE
102 dalmatinů	Komedie, USA, 2000
Aladin	Animovaný film, USA, 1992
Auta	Animovaný film, USA, 2006
Falešná hra s králíkem Rogerem	Hraný / animovaný film, USA, 1988
Chladné srdce	Pohádka, Německo, 2014
Jako kočky a psi	Komedie, USA, 2001
Jako kočky a psi: Pomsta prohnání Kitty	Komedie, USA, 2010
Karlík a továrna na čokoládu	Dobrodružný, USA / VB, 2005
Kopretiny pro zámeckou paní	Komedie, Československo, 1981
Kung Fu Panda: Legendy o mazáctví	Animovaný seriál, USA, 2011
Looney Tunes: Úžasná show	Animovaný seriál, USA, 2009
Malá mořská víla	Animovaný film, USA, 1989
Na pytlácké stezce	Film pro děti, Československo, 1979
O Rampelníkovi	Pohádka, Rakousko, 2007
O šesti labutích	Pohádka, Německo, 2013
Oggy a Škodíci	Animovaný seriál, Francie / Kanada, 1998
Paní Zima	Fantasy, Německo, 2008
Pod Jezevčí skálou	Film pro děti, Československo, 1978
Pohádka o zemi hojnosti	Pohádka, Německo, 2015
Popelka	Pohádka, Německo, 2011
Princezna husopaska	Pohádka, Německo, 2009
Příšerky s r.o.	Animovaný film, USA, 2001
Robinsonovi	Animovaný film, USA, 2007
Santa Claus	Komedie, USA, 1994
Santa Claus 2	Komedie, USA, 2002
Scooby Doo na stopě	Animovaný seriál, USA, 1969
Scooby Doo: Záhady s.r.o.	Animovaný seriál, USA, 2010-2013
Show Toma a Jerryho	Animovaný seriál, USA, 2014
Sněhová královna	Pohádka, Německo, 2014
Sněženka a Růženka	Fantasy, Německo, 2011
Spongebob v kalhotách	Animovaný seriál, USA, 1999
Tlapková patrola	Animovaný seriál, Kanada, 2014
Tučňáci z Madagaskaru	Animovaný seriál, USA, 2008
Za trnkovým keřem	Film pro děti, Československo, 1980
Žabí král aneb Železný Jindřich	Pohádka, Německo, 2008
Život brouka	Animovaný film, USA, 1998

Zdroj: TV max, ČSFD.cz

Příloha č. 2 – seznam pořadů pro děti TV Prima a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

POŘAD	INFORMACE
Bolek a Lolek mezi horníky	Animovaný seriál, Polsko, 1980
Doba ledová	Animovaný film, USA, 2002
Jurský svět - Utajená expozice	Animovaný seriál, USA, 2018
Jurský svět: Indominus na útěku	Animovaný film, USA, 2016
Malé vítězství	Rodinný film, USA, 2014
Marvel superhrdinové	Animovaný film, USA, 2013
Marvel superhrdinové – Avengers: sjednocení	Animovaný film, USA, 2015
Moje první láska	Komedie, USA, 1991
My Little Pony	Animovaný seriál, USA / Kanada, 2010
Nejlepší přítel Blue	Rodinný film, Austrálie, 2016
Ninjago	Animovaný seriál, Dánsko / Singapur, 2011
Spongebob ve filmu: Houba na suchu	Animovaný film, USA, 2015
Tlapková patrola	Animovaný seriál, Kanada, 2014
Transformers: Roboti v utajení	Animovaný seriál, USA, 2014

Zdroj: TV max, ČSFD.cz

Příloha č. 3 – seznam pořadů pro děti TV Barrandov a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

POŘAD	INFORMACE
Krtek a panda	Animovaný seriál, ČR / Čína, 2016
Zázraky planety Země	Dokumentární seriál, Kanada, 2009

Zdroj: TV max, ČSFD.cz

Příloha č. 4 – seznam pořadů pro děti Česká televize a příslušné kanály (8. 3. – 7. 4. 2019)

POŘAD	INFORMACE
A nebojíš se princezničko?	Pohádka, Československo, 1980
Africká abeceda	Dokumentární seriál, ČR, 2018
Aladinova dobrodružství	Animovaný seriál, USA, 1994
Alfa a Omega: Legenda o zubaté jeskyni	Animovaný film, USA, 2014
Alfa a Omega: Velké vlčí hry	Animovaný film, USA, 2014
Andy a dobrodružství v pravěku	Rodinný seriál, VB, 2016
Andy a mláďata	Dokumentární seriál, VB, 2016
Ava Riko Teo	Animovaný seriál, Francie, 2008
AZ-kvíz junior	Soutěžní pořad, ČR, 1997
Až já budu královna	Pohádka, Československo, 1984
Bali	Animovaný seriál, Francie, 2006
Bludiště	Soutěžní pořad, ČR, 1997
Bob a Bobek – králíci z klobouku	Animovaný seriál, Československo, 1979
Brambory a draci	Animovaný seriál, Francie / Kanada, 2004
Byli jednou dva medůvé	Animovaný seriál, Rusko, 2015
Cvičky pana Hudbičky	Hudební pořad, ČR, 2019
Čertova skála	Pohádka, Československo, 1988
Čtení do ouška	TV pořad, ČR, 2013
Dary skřítků	Pohádka, Československo, 1973
Děsivé dějiny	Rodinný seriál, VB, 2009
Dimitri v Ubuyu	Animovaný film, Francie, 2014
Draci v hrnci	TV pořad, ČR, 2013
Duhová kulička	Rodinný film, Československo, 1985
DVA3	TV pořad, ČR, 2015
Flok a Flíček	Animovaný seriál, Československo, 1980
Friends: Kámošky z Heartlake City	Animovaný seriál, USA, 2012
Garfieldova show	Animovaný seriál, Francie / USA, 2008
Geronimo Stilton	Animovaný seriál, Itálie, 2009
Goofyho tlupa	Animovaný seriál, USA, 1992
Hej, Hafí!	Animovaný seriál, VB, 2014
Hodně štěstí, Charlie	Rodinný seriál, USA, 2010
Holčička z iglů	Animovaný seriál, Ukrajina, 2012
Honzík a Samuel aneb kudy vede cesta na sever	Animovaný seriál, ČR, 2005
Hopsasa	TV pořad, ČR, 2016
Hra o hrad	Soutěžní seriál, Kanada, 2011
Hrad stínů	Pohádka, ČR, 1994

Hrdinové v akci	Soutěžní pořad, Nový Zéland, 2011
Hudební perličky Pavla Šporcla	TV pořad, ČR, 2017
Hvězdy zvířecí říše	Dokumentární seriál, Japonsko, 2012
Hýbánky	TV pořad, ČR, 2013
Chán Sulejmán a víla Fatmé	Pohádka, Československo, 1985
Chytrost má děravé šaty	Pohádka, Československo, 1974
Jak Ťuk a Bzuk nechtěli, aby přšelo	Animovaný seriál, ČR, 1994
Jak vycvičit draky: Závod na hřeben	Animovaný seriál, USA, 2015
Jak vyléčit ježibabu	Pohádka, ČR, 1997
Jamamba	Pohádka, Československo, 1985
Jogínci v přírodě	TV pořad, ČR, 2014
Kamarádi z mojí deky	Animovaný seriál, Německo, 2013
Kamarádka Pimpa	Animovaný seriál, Itálie, 1975
Kešu	Animovaný seriál, Francie, 2009
Kit a Kate	Animovaný seriál, Rusko, 2014
Kiwi a Strit	Animovaný seriál, Dánsko, 2016
Kluci ze zámku	Rodinný seriál, ČR, 2000
Kouzelná školka	TV pořad, ČR, 1999
Král a pták	Animovaný film, Francie, 1980
Královny kouzelného lesa	Pohádka, ČR, 1998
Krasohled	Animovaný film, ČR, 1996
Kryštof a Kristýna	Pohádka, ČR, 1993
Kulihrášek a zakletá princezna	Pohádka, ČR, 1995
Lovci záhad – země příběhů	Dokumentární pořad, ČR, 2013
Lvíčata	TV pořad, ČR, 2013
Malý rytíř Trenk	Animovaný seriál, Německo, 2011
MasterChef Junior	Soutěžní pořad, Finsko, 2012
Máša a medvěd	Animovaný seriál, Rusko, 2009
Mášiny strašidelné příběhy	Animovaný seriál, Rusko, 2014
Mazalové	Rodinný seriál, ČR, 2014
Meč v kameni	Animovaný film, USA, 1963
Médďa a lumíci	Animovaný seriál, VB, 1998
Mickeyho klubík	Animovaný seriál, USA, 2006
Miru	Animovaný seriál, Francie, 2017
Moje zahrádka	Rodinný seriál, ČR, 2016
Monika a hříbě s hvězdičkou	Rodinný film, Československo, 1986
Mrňouskové	Animovaný seriál, Francie, 2006
Nauč tetu na netu	TV pořad, ČR, 2016
Nebe a Vincek	Pohádka, ČR, 2008

Nina a neurony – jak se staví	TV pořad, VB, 2015
Nina a neurony sportují	TV pořad, VB, 2014
Novinky z přírody	Dokumentární pořad, ČR, 2015
Nuly a jedničky	TV pořad, ČR, 2019
O bílé paní	Pohádka, ČR, 2008
O čarovné laskonce	Pohádkový seriál, Československo, 1989
O čiperné Markétě	Pohádka, Československo, 1973
O duchu v láhvi	Pohádka, Československo, 1973
O hloupé havířce	Pohádka, Československo, 1990
O hradu Zásadce a turecké vojně	Pohádka, Československo, 1970
O chytré Marině	Pohádka, Československo, 1988
O kohoutovi, kose a kocourovi	Pohádka, Československo, 1967
O princí Truhlíkovi	Pohádka, ČR, 1996
O ptáku Ohniváku	Pohádka, Československo, 1980
Od dětí pro děti	TV pořad, Austrálie, 2008
Operace Jauu!	TV pořad, VB, 2012
Ovečka Shaun	Animovaný seriál, VB, 2007
Pan Pelikán	Rodinný film, Finsko, 2004
Panenka z vltavské tůně	Pohádka, Československo, 1976
Papírové příběhy	Animovaný seriál, Rusko, 2015
Planeta YÓ	TV pořad, ČR, 2011
Plasteláci	Animovaný seriál, Španělsko, 2013
Plivník	Rodinný film, Československo, 1990
Podivuhodné počasí	Dokumentární seriál, Francie, 2004
Princezny nejsou vždycky na vdávání	Pohádka, Československo, 1985
Rákosníček a jeho rybník	Animovaný seriál, Československo, 1983
Ranč U Zelené sedmy	Rodinný seriál, ČR, 1998
Raníček	TV pořad, ČR, 2008
Rytmix	Taneční pořad, ČR, 2016
S Jakubem v přírodě	Dokumentární seriál, ČR, 2015
Sára a kachnička	Animovaný seriál, VB, 2013
Sedmipírek	Pohádka, Československo, 1985
Skála papuchalků	Animovaný seriál, Irsko, 2015
Sluneční panenka a dešťový panáček	Animovaný seriál, Československo, 1986
Sofie První	Animovaný seriál, USA, 2013
Statečný Azmun	Pohádka, Československo, 1986
Studio Kamarád	TV pořad, Československo, 1980
Super třída	Rodinný film, Nizozemsko, 2012
Super třída na fotbale	Komedie, Nizozemsko, 2016

Super třída na škole v přírodě	Komedie, Nizozemsko, 2013
Super třída v divadle	Komedie, Nizozemsko, 2014
Šikulové	TV pořad, ČR, 2007
Šmoulové	Animovaný seriál, USA / Belgie, 1981
Tamtam	TV pořad, ČR, 2013
Taneček přes dvě pekla	Pohádka, Československo, 1982
Terčin zvířecí svět	TV pořad, ČR, 2017
Terezka v nesnázích aneb Hopkin zasahuje	Animovaný seriál, Československo, 1991
Tintin a chrám boha Slunce	Animovaný film, Belgie / Francie, 1969
Tintin a jezero žraloků	Animovaný film, Belgie / Francie, 1972
Tintin a případ Hluchavka	Animovaný film, Belgie, 1964
Topsy a Tim	Rodinný seriál, VB, 2013
TVMiniUni	TV pořad, ČR, 2013
Ty Brďo!	TV pořad, ČR, 2015
Učíme se s Noddym	Animovaný seriál, VB, 2005
Už tam budem?	TV pořad, ČR, 2019
Včelka Mája	Animovaný seriál, Japonsko / Západní Německo, 1975
Večerníček	TV pořad, Československo, 1965
Velké prázdniny	Animovaný seriál, Francie, 2015
Víla z jeskyně zla	Pohádka, Československo, 1991
Vítejte v Podivínově	Animovaný seriál, Francie, 2011
Vohnice a Kiliján	Pohádka, ČR, 2001
Všetečkovi	Animovaný seriál, VB, 2015
Vynalézáme s přírodou	Dokumentární seriál, Austrálie, 2014
Wifina	TV pořad, ČR, 2013
Země patří Luně	Animovaný seriál, Brazílie, 2014
Zprávičky	TV pořad, ČR, 2000
Zvonečkovi	Animovaný seriál, Francie / Kanada, 2001
Žížaláci	Animovaný seriál, ČR, 2009

Zdroj: TV max, ČSFD.cz